

Prom what Part op San Francisco Are You?

Een studie naar etnische
indentiteitsvorming
van Filipino-Americans
in San Francisco

Naomi Kal | 3264513

Prom what Part op San Francisco Are You?

Een studie naar etnische indentiteitsvorming
van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal

studentnummer 3264513

e-mail adres n.v.m.kal@students.uu.nl

bachelorscriptie Culturele Antropologie

collegejaar 2010-2011

begeleider Martijn Oosterbaan

Prom What Part of San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

*Along the windswept hair
of the Golden Gate Bridge
cables sweeping down
like Mariang Makiling
coming down the mountain after a storm
fruits flowers vegetables gathered in the bower of her arms
for the town poor and the playing children,
like daylight streaming into the Mission La Mision
then Soma and Central City
Clementina of my father's back yard
St Patrick's with its Tagalog mass
sentinel streets of Bonifacio Tandang Sora Rizal and Mabini
La mision thrusting all the way to the Excelsior and finally emptying into
Top O' the Hill Daly City
Pinoytown Capital of the West
'Prom what part of san francisco are you?'
'Daly City.'
Serramonte, Mecca of my auntie's shopping appetites*

*But before that there was Fosters
Mels Drive in, Drive-in Movies
Castle Lanes bowling alley, Palace Billiards, Forbidden City,
Treasure Island's World Fair,
Taxi dance, Ajax, and all night nightclubs in the tenderloin
From The International Hotel
The I hotel, eye of the Filipino American community
In San Francisco,
To the bonga of the Tonga Room
Stockton Monterey Pismo Beach Watsonville
The Delta, Sacramento and back again to Stockton
All our stories rode and echoed
The years away
From 1904 to 2004 and beyond, a century
Of pictures yet just a glimpse into our rich heritage
In this City by the Bay
Thanks to the people here before you today
Each one a jewel in the crown
Of our community
We thank you one and all.*

Oscar Peñaranda
San Francisco main library
19 februari 2011

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Voorwoord	5
Inleiding	6
1. Hyphenated identities in de Verenigde Staten	10
1.2 Other- and self-definition van hyphenated identities	13
<i>Labeling van hyphenated identities</i>	15
Segregatie van de <i>Melting pot</i>	17
<i>People of colour</i>	22
Uitsluiting van <i>Filipino-Americans</i>	24
3. Identiteitsvorming door etnische verbondenheid	26
3.1 <i>Home-building</i> en <i>place-making</i>	26
<i>Placemaking</i> in San Francisco	31
Grenzen van de Filippijnse gemeenschap	34
Namen die de gemeenschap verdelen	36
4.2 Identiteit in onderhandeling	38
Verandert de Filippijns-Amerikaanse identiteit?	39
4.3 <i>Melting pot</i> van Amerika	41
Hybride Filippijns-Amerikaanse cultuur.....	42
Naar een <i>Filipino-American mixture</i>	43
Conclusie	47
Bibliografie	51
Bijlage 1: Foto's	53
Bijlage 2: Reflectie	55
Bijlage 3: Summary in English	58

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Voorwoord

Deze scriptie is de bekroning op mijn bachelor onderzoek in San Francisco. Een onderzoek dat nooit plaats had kunnen vinden en zeker niet tot een dergelijk resultaat had kunnen komen zonder een aantal mensen in mijn omgeving. Daarom wil ik in dit voorwoord de kans grijpen hen te bedanken voor alle steun die zij mij gegeven. Dankzij hen heb ik mijn studie Culturele Antropologie met dit mooie resultaat kunnen afsluiten.

Ik wil mijn docent Martijn Oosterbaan bedanken voor zijn fijne begeleiding. Door zijn inzichten kon ik mijn werk iedere keer tot een hoger niveau brengen. Hij wist mij op de goede weg te helpen als ik door alle informatie door de bomen het bos niet meer zag. Dit heeft mij ontzettend geholpen gedurende het gehele traject. Mijn lieve ouders, Peter en Jacqueline Kal wil ik bedanken voor alle steun die zij tijdens mijn gehele studiekeerperiode hebben geboden. Ik weet dat zij trots op mij zijn en dit motiveert mij ontzettend. Ook bedank ik mijn vriendje Sander Tronco die mij altijd aangemoedigd heeft naar San Francisco te gaan. Hij liet mij beseffen dat mijn veldwerk een ontzettend mooi en onvergetelijk avontuur was, ook op momenten dat ik het even niet meer zag zitten. Natashe Lemos Dekker wil ik bedanken, omdat zij mij op de valreep nieuwe inspiraties gegeven heeft, waardoor ik deze scriptie tot een nog beter resultaat kon brengen. Arvid van Dam, omdat ik zonder hem nooit een mooie kaft en mooi titelblad aan mijn scriptie had kunnen geven. Natuurlijk mag ik al mijn informanten en vrienden in San Francisco niet vergeten. Ik wil hen bedanken voor de onvergetelijk tijd die zij mij gegeven hebben, het vertrouwen dat zij in mij hadden en natuurlijk wil ik hen bedanken, omdat zij hun levensverhalen met mij gedeeld hebben. Ik voelde mij heel speciaal en gewaardeerd en zij gaven mij een thuis toen ik ver van huis was. Iets waarvan ik oprecht hoop dat elke antropoloog dit een keer in haar of zijn leven mag meemaken.

Ik wens u heel veel leesplezier en inspiratie toe,

Naomi Kal

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Inleiding

'Beginnings and endings may be the sustaining myths of the middle years; but [...] we find ourselves in the moment of transit where space and time cross to produce complex figures of difference and identity, [...] inclusion and exclusion' (Bhabha 1994: 2).

Tijdens mijn studie Culturele Antropologie heb ik nagedacht over identiteitsvraagstukken. Waarom definiëren wij onszelf als degenen wie wij zijn? En hoe komt het eigenlijk dat anderen ons soms als iemand anders zien dan wij zelf denken dat wij zijn? Waarom beslissen wij dat wij bij sommige mensen wel en bij andere mensen niet horen? En hoe komt het dat wij worden uitgesloten door mensen, ook al denken of vinden wij soms dat wij wel hetzelfde zijn? De wereld om ons heen leek steeds kleiner te worden, terwijl de verschillen tussen mensen op deze wereld juist alleen maar meer nadruk leken te krijgen. Maar is dit wel een probleem? Anders zijn, dat maakt alles om ons heen juist interessant. Verschillen erkennen en ervan leren. Wat zouden wij cultureel antropologen in wording anders kunnen toevoegen aan deze wereld?

Mondialisering heeft ervoor gezorgd dat wij verschillen leerden kennen waarvan wij tot in de vorige eeuw het bestaan nog niet van wisten. Niet alleen kunnen wij over de hele wereld andere culturen ontmoeten, deze culturen komen ook naar ons toe waardoor wij ook thuis met hen te maken krijgen. Samenlevingen sprankelen van diversiteit en zoals Wekker (1998: 40) beschrijft is, zowel in verschillende wetenschappelijke disciplines – zoals antropologie – als in de samenleving, belangstelling voor identiteit de laatste decennia ontzettend toegenomen. Eenzijdige nationale culturen lijken niet meer te bestaan en iedereen krijgt hier meer begrip voor. Terwijl prinses Maxima een paar jaar geleden veel kritiek kreeg nadat zij zei dat er geen Nederlandse cultuur of identiteit is, hebben verschillende mensen deze uitspraak inmiddels genuanceerd. Prinses Maxima bedoelde natuurlijk niet dat er geen enkele Nederlandse cultuur of identiteit is, maar dat er niet één specifieke cultuur of identiteit bestaat. Zoals wij allemaal weten is ook de Nederlandse samenleving rijk aan diversiteit waarbij verschillende culturele identiteiten samenkomen, in relatie met elkaar staan, elkaar beïnvloeden en veranderen. En dat is nou juist wat ik zo interessant vond en waar ik tijdens mijn bachelorproject meer over wilde leren. Hoe beïnvloeden verschillende mensen elkaar en hoe veranderen hun ontmoetingen hun identiteitsbesef?

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Ik besloot mijn onderzoek te doen in de Verenigde Staten. Als eeuwenoud migratieland niet alleen hét land op gebied van multiculturalisme en diversiteit, maar ook nog eens een land waarbij het nationale discours uitgaat van zogenoemde *hyphenated identities*. Waar sommige Nederlanders etnische identiteiten van migranten het liefst zien verdwijnen, wordt in Amerika extra nadruk gelegd op etnische identiteit. Hoe zou dit uitwerken op het identiteitsbesef van Amerikaanse immigranten? Het was de paradox in deze *hyphenated identities* die mij ontzettend intrigeerde. Ik dacht namelijk dat etnische groepen, door het koppelteken, hun oorspronkelijke identiteit konden behouden. Aan de andere kant kon ik mij ook zo voorstellen dat zij, tevens door het koppelteken, uitgesloten konden worden van de (blanke) Amerikaanse samenleving. Door de geschiedenis van slavernij, racisme en discriminatie niet geheel irrelevant. Alleen deze paradox al deed mij vermoeden dat identiteit een ontzettend lastig en veelomvattend begrip is. Iets wat Wekker (1998: 40) in haar betoog benadrukt: Identiteit is een gecompliceerder begrip ‘[...] dan wij vaak gemakshalve, vanuit ons gezonde verstand, aannemen’ (idem).

Tijdens mijn bachelor onderzoek van 29 januari tot 2 april 2011 wilde ik meer begrijpen over dit complexe fenomeen. Zoals mijn ondertitel beschrijft, heb ik een kwalitatieve¹ studie gedaan naar etnische identiteitsvorming van *Filipino-Americans* in San Francisco. Het woord etnisch wil ik hierbij nader uitleggen. Belangrijk is te begrijpen dat uit dit woord overhaaste conclusies getrokken kunnen worden. Etnisch en niet-westers worden dan vaak aan elkaar gekoppeld. Ik wil benadrukken dat dit niet juist is. ‘*Like blacks, whites have a race*’ (Nagel 2003:42) en we moeten, zoals Wekker (1989: 41) benadrukt, de onzichtbaarheid van ‘witheid’ doorbreken en erkennen dat iedereen etnisch gelokaliseerd is. Ook in het westen bestaat etniciteit en etnische identiteitsvorming van *Filipino-Americans* refereert zowel naar Filippijnse als Amerikaanse achtergronden. Doel van het onderzoek was te begrijpen hoe identiteitsvorming van latere generaties Filippijnse migranten in de Verenigde Staten tot stand is gekomen. Hoe creëerden zij in hun migratieland opnieuw een thuis en gevoelens van verbondenheid met een gemeenschap? Welke aspecten waren hierbij belangrijk en beïnvloedden dit proces? Hoe gaven zij hun identiteit een andere betekenis dan eerdere generaties migranten? In het speciaal heb ik hierom onderzoek gedaan naar etnische identiteitsvorming van Filippijns-Amerikaanse jongeren in San Francisco. Tweede en latere

---

¹ In de reflectie zal ik tevens een methodologische verantwoording geven.

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

generaties migranten zijn vaak sterk beïnvloed door de cultuur uit het migratieland. Toch blijft etnische afkomst van hun ouders een rol spelen. Nieuwe hybride identiteiten ontstaan die beïnvloed zijn door beide achtergronden. Ik heb daarom onderzocht hoe tweede en latere generaties *Filipino-Americans* een identiteit vormen die zowel geïnspireerd is op de Filippijnse cultuur als de Amerikaanse samenleving.

Mijn hoofdvraag hierbij is geweest: *‘Hoe wordt Filippijns-Amerikaanse identiteit van tweede en latere generaties migranten gevormd, in acht nemend dat zij gevoelens van verbondenheid creëren met zowel de Filippijnse cultuur als de Amerikaanse samenleving?’*

Hoofdstuk één van mijn thesis zal vooral behandelen hoe het nationale discours van *hyphenated identities* in de Verenigde Staten Filippijns-Amerikaanse identiteit van tweede en latere generaties migranten heeft beïnvloed. Ik zal kort uitleg geven over mondiale processen en gevolgen hiervan op de Amerikaanse samenleving en Filippijnse migratie. Ik zal uitweiden over (de mislukking van) de *American Dream* en spanningen die Amerika heeft gekend omtrent *hyphenated identities* van migranten. Hierin zal ik behandelen hoe mijn informanten in de Amerikaanse migratiepolitiek staan en hoe dit hun identiteitsbesef beïnvloedt. Wat voor gevolg heeft een migratiepolitiek waarbij *hyphenated identities* het uitgangspunt zijn voor het vormen van identiteit? En hoe vormen latere generaties Filippijns-Amerikanen eigenlijk hun cultuur bewustzijn?

Hoofdstuk 2 zal voortborduren op het eerste hoofdstuk. Ik zal nader ingaan op groepsvormingen en processen van in- en uitsluiting. Ook zal ik nadruk leggen op racisme en discriminatie. Wat voor invloed heeft de (raciale) migratiegeschiedenis nog op plaatsen die *Filipino-Americans* in San Francisco aannemen? Ik zal beschrijven hoe San Francisco, door tolerante houdingen die er heersen, een andere stad is dan de meeste Amerikaanse steden en daar vervolgens enige nuance in aanbrenge.

In hoofdstuk drie zal ik een iets andere weg inslaan. Ik zal mij concentreren op (etnische) verbondenheid en transculturele invloeden op identiteitsvorming. Ik zal uitleggen hoe processen van *home-building* en *place-making* werken en hoe *Filipino-Americans* (groeps)identiteit ontwikkelen en in stand houden. Duidelijk zal worden welke rol de wijk SOMA in San Francisco in dit proces heeft en hoe (materiële) cultuur verbondenheid met etnische afkomst van hun (groot) ouders in stand houdt. Op welke manier vormen Filippijns-

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Amerikaanse jongeren verbondenheid met Filippijnse culturele gebruiken? In het speciaal zal het belang van taal in dit proces uitgewerkt worden.

Als laatste hoofdstuk zal hoofdstuk vier aandacht schenken aan het multiculturele karakter van de Verenigde Staten. Beïnvloeden ook andere culturele gebruiken de Filippijns-Amerikaanse identiteit? Ontstaat er door de Amerikaanse *melting pot* of *salad bowl* een *mixture* van verschillende identiteiten? Hierbij staan transculturele processen centraal. Groepsidentiteiten in Amerika worden gevormd door beide kanten van de *hyphen*, maar ook hierbij mogen andere (etnische) culturen in de Amerikaanse samenleving niet vergeten worden. Identiteiten van tweede en latere generaties *Filipino-Americans* zijn in onderhandeling en een hybride identiteit wordt ontwikkeld. Verschillen binnen de Filippijns-Amerikaanse gemeenschap in San Francisco zijn daarom niet ongebruikelijk.

Prom What Part of San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

1. Hyphenated identities in de Verenigde Staten

‘Cultural identity is a matter of “becoming” as well as of “being.” It belongs to the future as much as to the past. It is not something which already exist, transcending place, time, history and culture. Cultural identities come from somewhere, have histories. But, like everything which is historical, they undergo constant transformation’ (Espiritu 2003: 179).

Culturele en etnische identiteit zijn heel belangrijk voor mensen. Zij creëren verbondenheid met groepen waardoor mensen zich thuis kunnen voelen in samenlevingen. Zonder verbondenheid is dit namelijk bijna onmogelijk en kunnen mensen in een identiteitscrisis terechtkomen. Wie zijn zij als zij zich niet kunnen meten aan een groep? Een etnische groep is een sociale organisatie waarbij groepsleden culturele gebruiken uit het verleden kunnen gebruiken om hun identiteit in het heden vorm te geven (Roosens 1989: 12). Welke nadruk op etniciteit en etnische groepen gelegd wordt, hangt af van de mate van pluraliteit in een samenleving. Zodra groepen met andere groepen in aanraking komen, zullen zij behoefte hebben hun (etnische) identiteit meer te benadrukken. Zij vormen hun eigen identiteit die niet hetzelfde is als die van andere groepen in hun samenleving. Door mondialisering in de 20ste en 21ste eeuw kan eigenlijk niet meer gesproken worden over samenlevingen waar één homogene groep leeft. Mobiliteit van mensen, goederen en diensten is makkelijker geworden, waardoor wereldwijde stromingen en verplaatsingen zijn toegenomen. Internationale migratie, met plurale samenlevingen als gevolg, is hier een onderdeel van. Logischerwijs zal etniciteit dus steeds meer benadrukt worden, omdat verschillende groepen met elkaar in contact komen in multiculturele samenlevingen. Gevolg van uitsluiting door verschillende groepen in de samenleving kan zijn dat de eigen groepsidentiteit belangrijker wordt. Dit maakt etniciteit voor minderheidsgroepen meestal belangrijker dan voor meerderheidsgroepen. (Castles & Davidson 2000)

Om meer te begrijpen over identiteitsvorming van *Filipino-Americans* in San Francisco, zal ik eerst meer inzichten geven in de Amerikaanse geschiedenis van diversiteit. Ook in de Verenigde Staten, dat van oorsprong al een migratieland is, is door internationale mondialisering culturele diversiteit aanzienlijk vergroot. Na de tweede wereldoorlog groeide het aantal arbeidsmigranten in de Verenigde Staten sterk. In eerste instantie was er een streng migratiebeleid. Vooral migratie van Engelsen en andere ‘blanke’ West-Europeanen werd

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

aangemoedigd. Latere migranten waren vooral Oost-Europeanen en Cubanen als gevolg van *Cold War policies* en tijdelijke arbeidsmigranten uit Mexico en het Caribische gebied. Vanaf 1965 veranderde het strenge beleid toen de *Immigration and Nationality Act* werd aangepast en het discriminerende *national-origins quota* systeem verdween. Hierdoor steeg migratie naar de Verenigde Staten in de jaren '70 enorm, met ook veel migranten uit Latijns-Amerika en vooral Azië. Arbeidsmigratie werd gevolgd door gezinshereniging waardoor kettingmigratie en gemeenschapsvorming ontstonden. Na de jaren '80 explodeerden migratieaantallen met ruim 1 miljoen migranten in de Verenigde Staten per jaar in de jaren '90 (Castles & Davidson 2000).

Sinds de jaren '70 zijn ook vanaf de Filippijnen steeds meer migranten naar de Verenigde Staten gekomen. Door de koloniale heerschappij van Amerika betekende migratie voor *Filipinos* vooral emigratie naar de Verenigde Staten. Het was voor hen relatief makkelijk was zich daar te vestigen.² Aan het begin van de 20ste eeuw vestigden veel *Filipinos* zich als arbeidsmigranten of militairen op Hawaii en het platteland van Californië. In de jaren '20 van deze eeuw keerden racistische bewegingen zich echter tegen deze Filippijnse migranten. Negatieve stereotyperingen werden gecreëerd en *Filipinos* werden steeds meer uitgesloten in de Amerikaanse samenleving. De *Tydings-McDuffey Act* van 1935 stelde veel strengere eisen aan Filippijnse migranten met als gevolg dat migratie bemoeilijkt werd. De *Immigration Act* van 1965 maakte het weer makkelijker en deze keer verlieten vooral hoger opgeleide *Filipinos* (uit de medische sector) de Filippijnen. Zij gingen voor werk of educatie naar de Verenigde Staten en vestigden zich wederom in Californië, waarbij vooral grote steden zoals San Diego, Los Angeles en San Francisco populaire bestemmingen waren. Toch hadden zij, door het nationale discours, nog steeds te maken met stereotyperingen en kregen zij een marginale positie in de samenleving. Zij werden uitgesloten en voelden zich geen volwaardig Amerikaans staatsburger. Dit bemoeilijkte het voor hen zich thuis te voelen in een land dat anders bleef en waar zij geen volledige verbondenheid mee konden voelen. Hun Filippijnse achtergrond blijft daarom belangrijk in hun identiteitsvorming, groepsverbondenheid en het maken van een thuis in de Verenigde Staten.³

---

² Bron: Asis, M.M.B.

2006 The Philippines: Culture f Migration

<http://www.migrationinformation.org/Feature/display.cfm?ID=364>

(bekeken op 11-01-2011)

³ Bron: Dela Cruz, M.

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

1.1 Het leven van de *American Dream*

Het mag duidelijk zijn dat de Verenigde Staten van oudsher een migratieland is. Het overgrote deel van de huidige bevolking is gevormd door migratiestromen. '[*Hereby*], the USA is widely seen as the world's most successful model for integrating a large number of immigrants [...]' (Castles & Davidson 2000: 160). De ideologie van de Verenigde Staten is die van een *nation of immigrants* waarbij mensen uit verschillende groepen samenkomen in één *melting pot*. Zij assimileren en veramerikaniseren om één groep te vormen die niet gebaseerd is op een gezamenlijk verleden, maar op een gezamenlijke toekomst. Verschillende culturele achtergronden vermengen waarbij een nieuwe gezamenlijke cultuur en identiteit moeten ontstaan.⁴ Het leven van de *American Dream* is het ideaalbeeld, vrijheid en vooral gelijkheid moeten worden nagestreefd waardoor iedereen een zo volwaardig mogelijk leven kan hebben.

In werkelijkheid zag deze *American Dream* er niet zo rooskleurig uit. '*Throughout the history of the USA, the question of race has been the wound on all American Dreams*' (Gitlin 1995: 27 geciteerd in Castles & Davidson 2000: 161). Door de (Amerikaanse) sociaal-culturele constructie van ras gold gelijkheid vanaf de koloniale periode eigenlijk alleen voor blanke (van oorsprong Europese en voornamelijk Britse) bevolkingsleden. Blanken hadden een comfortabelere positie en genoten privileges (Nagel 2003: 42). Migranten uit andere gebieden werden tot minderheidsgroepen gerekend en ervaringen van uitsluiting waren bij hen niet ongebruikelijk. Ook in deze tijd geldt dat vooral *African-Americans* en *native-Americans* nog vaak als minderwaardig worden gezien en *Asian-Americans* hebben sinds het eind van de negentiende eeuw last gehad van racistische wetgevingen. Het succesverhaal van Amerika als migratieland is dus gebaseerd op blanke Europeanen die 'veramerikaniseerden', terwijl alle andere etnische groepen uitsluiting en discriminatie ervoeren. In plaats van assimilatie aan de hand van het model van de *melting pot* leek Amerikaanse assimilatie vooral gebaseerd te zijn op *Anglo conformity*.⁵ Hierbij werden normen en waarden van de meerderheid superieur gezien aan normen en waarden van minderheidsgroepen.

2003 Filipino Americans
<http://www.asian-nation.org/filipino.shtml> (bekeken op 23-01-2011)

⁴Bron: Le, C.N.

2001 Assimilation and Ethnic Identity
<http://www.asian-nation.org/assimilation.shtml> (bekeken op 15-12-2010)

⁴ Bron: Le, C.N.

2001 Assimilation and Ethnic Identity
<http://www.asian-nation.org/assimilation.shtml> (bekeken op 15-12-2010)

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Verondersteld werd dat minderheidsgroepen zich moesten aanpassen aan de meerderheidscultuur, in dit geval de blanke (Europese) meerderheidscultuur in de Amerikaanse samenleving. Het ideaalbeeld van de *American Dream* klopt niet. In theorie zou iedereen een welvarend leven moeten kunnen leiden, als hier maar hard genoeg voor gewerkt wordt. In praktijk ziet dit beeld er anders uit. Mensen kunnen een welvarend leven leiden als zij hard werken, mits zij zich ook aanpassen aan de blanke (Europese) identiteit. Dit heeft ongelijke kansen tot gevolg.

1.2 Other- and self-definition van hyphenated identities

Conclusie uit paragraaf één is dat de ideologie van de *American Dream* in de praktijk niet werkt. Dit zien we terug in de Amerikaanse nationale identiteit. Eerst is belangrijk te weten dat in plurale samenlevingen verschillende etnische gemeenschappen worden gevormd Castles & Davidson (2000: 54), omdat etniciteit een sociale identiteit is die iedereen binnen bepaalde groepen plaatst (Eriksen 2002). Dit wordt duidelijker in plurale samenlevingen Roosens (1989: 12). Nagel (2003: 42) benadrukt dat etniciteit resultaat van een dialectisch proces is en gevormd wordt door interacties van individuen en groepen. Doordat etnische groepen naast elkaar leven, worden verschillende identiteiten duidelijk en moeten eigen groep en andere groepen gedefinieerd en geherdefinieerd worden. Etniciteit is namelijk relationeel en een sociaal construct: het 'zelf' en de 'ander' komen in een coproductie tot stand en mensen definiëren wie zij zijn aan de hand van het contact met en definities die zij van anderen hebben. (Wekker 1998: 40). Er ontstaan verschillende groepen en categorieën waarbij identiteit van *other* en *self* benadrukt worden. Dit werkt als ordeningsprincipe in samenlevingen met verschillende mensen (Eriksen 2002: 66). Kadianaki (2010: 438) noemt dit *novel self-positioning*. '*Encounters with different social others inevitably have led to 'cultural awareness' vis-a-vis different others, people question and realize who they are and who they want to be*' (ibid). Wie wij zijn komt volgens Wekker (1998: 40) in een aantal spanningsvelden tot stand. De belangrijkste is volgens haar die tussen toegeëigende en toegeschreven identiteit; de categorieën waarin wij ons plaatsen en die waar wij door anderen in geplaatst worden. Etnische identiteit van een individu wordt hierdoor een *negotiated social fact*, een onderhandeling tussen hoe jij jouw etniciteit beschrijft en hoe anderen dat doen (Nagel 2003: 42).

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Sengupta (2008) beargumenteert dat de Amerikaanse nationale identiteit gezien moet worden als een multiculturele identiteit waarbij culturele pluriformiteit het ideaalbeeld is. Mensen uit verschillende groepen moeten hun eigen culturele identiteit kunnen behouden, waardoor verschillende culturen naast elkaar leven, maar elkaar wel beïnvloeden. Hij onderbouwt dat etnische identificatie een belangrijk onderdeel van de Amerikaanse identiteit is. *'[The] American identity [...] has long been a hyphenated entity, paring the ethnic/ancestral by a hyphen with the fluid-rather-than-fixed "mainstream" called American'* (Sengupta 2008: 1). De blanke meerderheid strijdt echter steeds meer voor afschaffing van de *hyphen*, waarbij etnische achtergrond verworpen moet worden en alleen de blanke 'Amerikaanse' identiteit overblijft. Het eerder beschreven idee van de *melting pot* gevormd aan de hand van *Anglo conformity* past hierbij. Etnische minderheden moeten hun identiteit veranderen, omdat de (blanke) Amerikaanse identiteit het uitgangspunt is. Deze minderheden strijden juist voor behoud van de *hyphen*. Hierdoor wordt het hybride karakter van Amerikaanse identiteitsvorming namelijk benadrukt en dit kan volgens hen het land verrijken. De relatie tussen de twee delen van de *hyphen* staat in constante onderhandeling waarbij de ene kant soms meer benadrukt wordt dan de andere en andersom. In de jaren '60 zijn veel protestgroepen ontstaan, die streden voor culturele pluriformiteit en opkwamen voor rechten van etnische minderheden. Zij benadrukten culturele afkomst en zagen het oorspronkelijke Amerikaanse assimilatie-discours liever vervangen worden door etnische pluriformiteit. Dit wordt ook wel de *salad bowl* genoemd, waarbij verschillende etnische groepen culturele normen en tradities behouden, maar wel nationale waarden en doelen nastreven onder overkoepelende instituties.⁶

Terwijl *hyphenated identities* volgens deze laatste ontwikkeling dus een positieve invloed moeten hebben is ook hierin een paradox te vinden. Aan de ene kant hebben migranten vrijheid hun oorspronkelijke etnische identiteit te behouden terwijl dit aan de andere kant altijd enige vorm van uitsluiting van migranten in stand zal houden. Een *Filipino-American* zal geen afstand kunnen doen van zijn of haar Filippijnse afkomst en anders blijven. Als andere Amerikanen hen een Filippijnse identiteit toeschrijven is dit een vorm van *other-definition* waarbij een meerderheid zijn machtspositie gebruik om een sociale positie op te

---

⁵ Bron: Le, C.N.

2001 Assimilation and Ethnic Identity

<http://www.asian-nation.org/assimilation.shtml> (bekeken op 15-12-2010)

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

dringen aan een minderheid (Castles & Davidson 2000: 69). Volgens Wekker (1998: 46) kunnen ‘individuele personen en groepen [...] zich [echter] verzetten tegen taaie classificaties [...] en [een] eigen, beter passende identiteit ontwikkelen.’ Binnen zekere grenzen kan nieuwe inhoud gegeven worden aan oude symbolen waardoor groepen zélf kunnen bepalen wie zij zijn (idem). Grenzen die bij toegeschreven identiteiten getrokken zijn, kunnen overschreden worden als voorkeur wordt gegeven aan een andere toegeëigende identiteit. Identiteitsvorming vindt namelijk niet alleen plaats aan de hand van *other-definition*, maar ook aan de hand van toegeëigende *self-definition*.

Labeling van hyphenated identities

Naamgeving is één van de belangrijkste processen waarbij groepen een bepaalde plek binnen de samenleving toegeschreven krijgen. *Fil-Am* is volgens veel van mijn informanten een veelgebruikte afkorting. Door het nationale discours in de Verenigde Staten is het volgens veel informanten logisch dat je antwoord met *Filipino-American*, als iemand je vraagt wie je bent. Soms wordt mijn vraag alleen met *Filipino* beantwoord. Voornamelijk, omdat dit volgens mijn informanten eigenlijk het enige is waar (blanke) Amerikanen naar vragen. Ed⁷ vertelt mij het volgende: ‘*Well if people ask: “where do you come from?” Then I’ll answer with: “California.” But then they’ll say: “O, but I meant, where do your parents come from?” They think that when you’re a person of colour, you simply can’t be only American.*’ Zoals Castles en Davidson (2000) dus al uitleggen, kan iemand uit een etnische minderheidsgroep niet makkelijk afstand doen van de linkerkant van de *hyphen*. Etnische identiteit moet altijd nader uitgelegd worden. Joy, een studente aan UC Berkeley, heeft hier nog een andere mening over. Zij vertelt mij het volgende als ik haar vraag hoe zij een dergelijke vraag zou beantwoorden: ‘*[...] I guess Filipino. Not Filipino-American. One, because it is long. And two, because I feel like it is already obvious that I am American. Because of the way I speak, the way I dress.[...] I feel like I don’t have to explain the American.*’ Dit onderbouwt dat etnische afkomst in praktijk onontkoombaar is in het Amerikaanse proces van identificatie. Waar Joy de rechterkant van de *hyphen* niet extra benadrukt, omdat het immers duidelijk is dat zij Amerikaans is, legt zij de linkerkant van de

---

⁷ Namen van informanten in deze scriptie zijn niet geanonimiseerd, omdat zij zelf aangaven bij eigen naam genoemd te willen worden. Om enige anonimiteit te behouden, zullen achternamen niet worden vermeld.

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

hyphen verder uit. Door haar Aziatische uiterlijk kan zij volgens anderen niet alleen Amerikaans zijn en staat, volgens hen, haar Filippijnse afkomst onlosmakelijk verbonden met haar identiteit.

Specifiek in mijn onderzoek is naar voren gekomen dat *hyphenated identities* segregatie en groepsvorming vergroten, omdat het een label geeft aan niet-blanke Amerikanen. Een eerste generatie Frans-Amerikaan wordt namelijk gezien als Amerikaan, terwijl een vierde generatie *Filipino-American* altijd gevraagd zal worden waar hij of zij vandaan komt. Is het antwoord, zoals bij veel van mijn informanten, Californië, dan is de volgende vraag waar zijn of haar ouders of grootouders geboren zijn. *Filipino-Americans* blijven de gemigreerde ander. Mitchell – tweede generatie *Filipino-American* en bibliothecaris in de bibliotheek van San Francisco – heeft als ideaalbeeld dat de *hyphen* verdwijnt en iedereen als Amerikaans staatsburger wordt gezien. ‘[...] *Because it was created for legal discrimination and racism too. I mean, an [...] African-American didn’t create this name for his group. Neither did the Filipinos or any other ethnic group in the States.*’ Mitchell laat dus zien dat *hyphenated identities* gebaseerd kunnen zijn op *anglo conformity*, omdat racisme en discriminatie hierdoor makkelijker worden. Terwijl Sengupta (2008) beargumenteert dat de blanke meerderheid de *hyphen* wil afschaffen zodat etnische minderheden zich aan de blanke meerderheid aanpassen, denk ik dat zij de *hyphen* willen behouden. Hierdoor blijft benadrukt dat zij als meerderheid anders en misschien wel beter zijn dan mensen die een donkerdere huidskleur hebben. Zij gebruiken dus hun machtspositie om een sociale positie aan minderheden op te dringen (Castles & Davidson 2000) en *hyphenated identities* werken als ordeningsprincipe in de Amerikaanse samenleving (Wekker 1998).

Het standpunt van Sengupta (2008) dat etnische minderheden hun kant van de *hyphen* benadrukken, om zo hun etnische identiteit meer kracht bij te zetten, gaat echter niet helemaal verloren. Nagel (2003) beschrijft identiteitsvorming als een dialectisch proces en Mitchell vertelt dat, zoals Sengupta benadrukt, groepen zelf een positieve betekenis aan *hyphenated identities* geven. ‘*Now, we have created a different meaning for [...] hyphenated identities, we turned it in a positive way. Like we are proud to be an American and a Filipino, we are proud to be a Filipino-American and we are a proud member of the Manila-race.*’ Hieruit kun je opmaken dat Wekker (1998) gelijk heeft. *Filipino-Americans* verzetten zich tegen taaie classificaties die hen toegeschreven worden en eigenen zich een andere, meer positieve en flexibele, identiteit toe. Ook is identiteit een *social negotiated fact* (Nagel 2003): er is

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

onderhandeling tussen hoe anderen jouw identiteit beschrijven en hoe jij dit doet. Anthem – ook tweede generatie *Filipino-American* en kunstenaar – geeft nog een andere draai aan dit eerste, negatieve beeld van *hyphenated identities*: *'I think it is very positive. I think mostly because there's so much invisibility and inequality here. Part of the purpose of the hyphenated identity is to create political visibility and power. [...] Because it points out things that people don't want to pay attention to. For instance, there is a very famous case... [...] Some people believe it created Asian-American identity. There was a guy in the eighties, Vincent Chin, a Chinese-American. So this is before any hyphenated identity. He was killed by two out of work factory workers, who were both white. And they were angry, because the Japanese were taking over everything. And they wanted to beat him up, because they thought he was Japanese. But he wasn't. But they killed him. And the justice system here is... Can be, unfortunately, very racist... Right? So those guys were not punished for their crime. So that was a moment, when Asian-Americans realized: we're not equal. We should do something about it! That would be an example when you can get political power. So now, all those Asian-American activists from that time were able to come together and say: this is not fair, this is not justice. And in those kinds of situations that becomes important, when you realize that no one else is going to give you justice, you have to comment it. But you can't comment it if you have no community. If you don't have a community, no one will listen. So that is an example when the hyphenated identity can become important.'* *Hyphenated identities* kunnen dus groepen vormen, die samen kunnen strijden voor gelijke rechten. Waar Aziaten, nog voor de term *Asian-Americans* bestond, vaak mentale en fysieke discriminatie ondervonden kunnen zij nu, als *Asian-Americans*, samen strijden tegen minderwaardige posities. Deze groep is sinds de jaren '80 nader tot elkaar gekomen en, omdat deze groep erg groot is, kunnen zij met elkaar strijden tegen racisme. Er heeft zich dus een collectieve groepsidentiteit ontwikkeld (Castles & Davidson 2000). Zoals Sengupta (2008) aangeeft, zorgt deze verbondenheid ervoor dat leden van etnische minderheden kunnen strijden voor een erkende, gelijke plaats in de Amerikaanse samenleving.

Segregatie van de *Melting pot*

Dat verschillende groepen inderdaad hun eigen identiteit benadrukken als zij naast elkaar leven, werd al snel bevestigd tijdens mijn verblijf in San Francisco. Wat opviel is dat er nog

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

veel segregatie in deze samenleving is. Of je nou in de kabelbus door de heuvels rijdt, *downtown* tussen de wolkenkrabbers loopt, op het strand geniet van de zon of wat te eten haalt in één van de etnische wijken, overal zie je dat mensen omgaan met eigen groepsleden. Al benadrukten een aantal van mijn informanten vaak dat de VS zo mooi is, omdat zij zoveel culturen samenbrengt, er worden duidelijk grenzen getrokken tussen groepen. Altijd wordt bepaald wie bij de groep hoort en wie niet, waardoor er een duidelijk concept van *other* en *self* bestaat (Wekker 1998). Mensen benadrukken wie zij zijn aan de hand van anderen die duidelijk niet tot hun groep behoren (Eriksen 2002 & Nagel 2003). Andere groepen die door *Filipino-Americans* veel benoemd worden zijn *Asian-Americans*, *African-Americans* of *Blacks*, *Mexican-Americans*, en *whites*. In sommige situaties gaven mijn informanten wel aan zich met andere groepen te identificeren. Naast identificatie met andere *Filipino-Americans*, identificeren zij zich dan het meest met *Asian-Americans*, omdat zij uit hetzelfde werelddeel komen: Azië. Mijn informanten konden zich vooral identificeren met Cambodjanen, Vietnamezen en andere etnische groepen uit Zuidoost Azië. Zij identificeerden zich in mindere mate met bijvoorbeeld Chinezen en Japanners. Je zou in dit geval kunnen stellen dat het concept van *other* en *self* niet verdwijnt, maar zich op een ander niveau afspeelt. Waar de eigen groep in het eerste geval wordt gedefinieerd als *Filipino-Americans* tegenover andere Amerikanen bestaat de eigen groep in het tweede geval uit *Asian-Americans* tegenover niet-*Asian-Americans*.

Dat – zoals Roossens (1998) stelt – identiteiten van verschillende groepen naast elkaar extra benadrukt worden, bleek uit een andere specifiek geval binnen mijn onderzoek. Olivia vertelde mij hier meer over. Zij is derdejaars studente aan de University of San Francisco en bestuurslid van de Filippijns-Amerikaanse studentenvereniging van deze universiteit. Als wij samen koffie drinken, kijkt zij uit het raam en wijst naar alle verschillende mensen die voorbij lopen, terwijl zij mij vol overtuiging vertelt dat iedereen in Amerika beïnvloed wordt door andere anderen. Volgens haar is de Amerikaanse samenleving een *melting pot* van verschillende culturen die elkaar inspireren en veranderen. Anthem geeft hier, net zoals Le (2001), enige nuance in. *'I think nobody really likes the idea of the melting pot anymore,'* vertelt hij mij. Het idee van de *salad bowl* is volgens hem veel populairder, omdat zo verschillende groepen samenleven, maar niet versmelten tot één nieuwe groep. Zij kunnen hun eigen identiteit behouden. *'You have got cucumbers, tomatoes and so on. All together in one bowl, but still different.'* Ook Olivia brengt nuance in haar idee van de *melting pot* door

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

aan te geven dat zij zich anders voelt. Zij is Amerikaans, beïnvloed door Amerikaanse gebruiken, maar zij is meer. Zij is *Filipino-American*, heeft Filippijnse voorouders en zij vindt het belangrijk zich hiermee te identificeren. Om meer over de Filippijnse cultuur te leren, doet zij sinds haar eerste jaar op de universiteit mee aan de jaarlijkse PCN of *Pilipino Cultural Night*. Dit is een show waarbij vooral Filippijns-Amerikaanse studenten meer leren over Filippijnse culturele gebruiken. Zo leren zij traditionele dansen, dragen traditionele kledij en spelen korte sketches waarbij de traditionele rollen tussen mannen en vrouwen centraal staan.

Olivia nodigde mij tijdens mijn verblijf uit voor een repetitie van deze PCN⁸. Toen ik binnenkwam in de zaal op de campus van USF, waren sommige studenten al aan het oefenen. Links achterin stond een groep mannen, zij maakten snelle bewegingen, terwijl ze laag aan de grond bleven. Om hun middel droegen zij een rood met geel en groen gestreepte doek. Daarboven hun eigen T-shirt. *'Tijdens de uitvoering zullen zij geen shirt dragen,'* zei Olivia. *'Dit is een Moslimdans uit de berggebieden op de Filippijnen, mannen en vrouwen dansen gescheiden, maar samen vormt het één dans.'* Aan de rechterkant zag ik inderdaad een groep vrouwen die nu dezelfde doek die de mannen om hun middel hadden, om hun hoofd knoopten. Ook zij oefenden hun deel van de dans, dat veel sierlijker leek. De vrouwen stonden rechtop en strekten hun nek een beetje uit waarbij zij hun hoofd schuin hielden. Hun armen maakten sierlijke bewegingen van links naar rechts. Olivia stelde mij voor aan Adrew, medebestuurder en fanatiek deelnemer van de PCN. Hij vertelde mij dat de PCN steeds meer wordt bekritiseerd, omdat zij er ieder jaar globaal gezien hetzelfde uitziet. Hij vond het toch heel belangrijk dat de PCN blijft bestaan, omdat steeds nieuwe studenten over hun culturele achtergrond willen leren. *'I wanted to learn about it, because my parents never taught me'* zegt hij, *'When I was in high school, I didn't know a lot about my Filipino roots. So I started to learn during college and our PCN. Older students taught me what they knew when I was refreshment. Now, I am a senior and still involved in our PCN. Now, I'm teaching our new freshmen.'* Deze repetitie bevestigde veel bovengenoemde theorieën, waaronder de theorie die Kadianaki (2010) *novel self positioning* noemt. Juist naast andere groepen, bestaat het verlangen de identiteit van de eigen groep te definiëren, waardoor de groep een plek krijgt binnen de samenleving. De passie die Olivia, Andrew en de andere studenten die meedoen aan de jaarlijkse PCN hebben voor hun show en de traditionele Filippijnse tradities, laat dit zien. Zij benadrukken hun Filippijns-Amerikaanse identiteit naast andere (etnische)

---

⁸ Foto's van deze repetitie en de show staan in Bijlage 1

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

identiteiten op de universiteit, in San Francisco en in de Verenigde Staten. Zij ontwikkelen een *cultural awareness* waarbij zij iedereen willen laten zien dat zij een Filippijnse afkomst hebben en hun groep niet hetzelfde is als andere groepen in de samenleving.

2. In- en uitsluiting van migranten

‘Every social community or identity is exclusive in the sense that not everybody can take place’ (Eriksen 2002: 62).

In- en uitsluiting zijn onvermijdelijk in multiculturele samenlevingen waar verschillende groepen zijn. Wij weten inmiddels dat in de Verenigde Staten uitsluiting bestaat. In dit hoofdstuk zal ik mij hier verder over uitweiden en gevolgen voor *Filipino-Americans* behandelen. Volgens Castles en Davidson (2000: 54) kunnen etnische gemeenschappen soms veranderen in etnische minderheden. In multiculturele steden ontstaan *urban ethnic minorities* die problemen hebben zich thuis te voelen in hun migratieland. Ik wil dit combineren met argumentaties van Wekker (1998: 44) waarin zij schrijft dat in multiculturele samenlevingen automatisch machtsverhoudingen ontstaan, waarbij minderheidsgroepen vaak het onderspit delven. ‘Erkend wordt dat etniciteit [...] een belangrijke rol speelt bij [...] verdeelvraagstukken. [...] Multiculturalisme betreft de wijze waarop de sociale structuur [...] ongelijkheden creëert en in stand houdt’ (idem). Etnische minderheden worden dan vaak uitgesloten door dominante groepen in samenlevingen.

Espiritu (2003) geeft aan dat ook *Filipinos* in de Verenigde Staten lange tijd niet als volledig geaccepteerde burgers gezien werden. Door de koloniale geschiedenis van de Verenigde Staten en de Filippijnen was het voor *Filipinos* relatief gemakkelijk om naar de Verenigde Staten te migreren. Eenmaal aangekomen merkten zij echter dat zij niet volledig geaccepteerd werden. Espiritu spreekt over *differential exclusion*, waarbij Filippijnse migranten werden uitgesloten van privileges die (blanke) Amerikanen wel hadden, of liever over *differential inclusion*: *Filipinos* mochten naar de Verenigde Staten komen, maar zij werden wel gezien als tweederangs burgers op economisch, politiek en cultureel gebied. Zo konden zij alleen ondergeschikte baantjes bekleden en werden Filippijnse mannen vaak bestempeld als vrouwelijk tegenover blanke mannelijkheid. Zij zouden op verschillende terreinen zwakker zijn dan en minderwaardig aan blanke mannen in de Verenigde Staten. Zij konden zich legaal vestigen in de Verenigde Staten, maar zij werden geen volledige Amerikaanse burgers waardoor zij een ondergeschikte positie toegeschreven kregen. *‘Sometimes, I am not sure what it means to be an American. I am not equal to anyone. My colour is different, and that has mattered all of my life. I feel that not all Americans are equal;*

Prom What Part of San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

[...] *the word American doesn't really mean anything if you are a person of colour [...]*' (Connie Tirona, geciteerd in Espiritu 2003: 46). Een racistisch anti-migratie discours zorgde ervoor dat *Filipinos* marginale posities in de samenleving toegeschreven kregen die zij niet zomaar konden kwijtraken. Zij werden bestempeld als '*little brown brothers*' die anders waren dan (blanke) Amerikanen. Hierdoor voelden zij zich niet altijd gewenst in de Amerikaanse samenleving. Espiritu (2003: 47) spreekt van *homelessness*, omdat het voor *Filipinos* moeilijk werd zich thuis te voelen in een land dat hen eigenlijk niet volledig wilde opnemen.

People of colour

'You know, San Francisco is a very liberal thinking town. They have an open mind and there is not that much racism over here, but when you are in the South... I mean, that is a whole different world. You don't want to be in the South as a person of colour. And still, white-Americans have more resources, more money and more changes than people of colour.'

Deze uitspraak van Faith – studente en tweede generatie *Filipino-American* – vertegenwoordigt een veel stemmen van mijn informanten. Uit mijn onderzoek is namelijk gebleken dat *Filipino-Americans* in San Francisco en de Bay Area niet veel met racisme en discriminatie te maken hebben. Bovengenoemde theorieën gaan niet voor hen op, zij voelen zich niet uitgesloten als etnische minderheid. Terwijl Espiritu (2003) volgens veel *Filipino-Americans* zich *homeless* voelen, voelen zij zich meer dan thuis in hun stad. Mijn informanten noemen dit ook wel de bubbel van San Francisco: zij spreken van groot geluk dat zij in deze vrijdenkende stad zijn opgegroeid, waar iedereen een gelijke positie heeft. Toch geeft de uitspraak van Faith ook aan dat in Amerika nog steeds racisme is en ook dit zijn veel informanten met haar eens. Racisme heeft een lange geschiedenis en is nog steeds niet verdwenen. Nicole – tweede generatie *Filipino-American* die opgroeide in San Francisco – zegt mij dat zij zich, als *woman of colour* altijd ongemakkelijk voelt als zij zich begeeft in een groep van verder alleen blanke Amerikanen. Zij vertelt mij over haar ervaringen tijdens een theatercursus enkele weken geleden: *'[...] When I went to that retreat centre, in an area with all white people... I don't know about white people... I'm not going to say Europeans, because when I went to London, I didn't feel uncomfortable being in a room with all white*

Prom What Part of San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

people... But in white America, people go like... You know that people are looking at you differently. [...] I need to be who I am, but a lot of people came up to me and asked what are you? What kind of Asian are you? Or are you Japanese? And I felt alienated. And you start to feel that way. And not in a good way. [...] I don't know what it is with white Americans... I'm not going to say all white Americans are like this. But some of them have, you know, this old way of thinking. Like she is Asian, she probably isn't good in English. Or they think I will be quiet and shy. Like one of the girls at the retreat centre, when I met my boyfriend, and he asked me out on a date, she was surprised that he asked me out on a date. [...] She thought that I would be all shy and giggle, because I am Asian. She was like "look at you, you've got a date from a guy." And I was offended. I kind of wanted to punch her in the face. I was like: "first of all you don't know me at all, or how I am like at home. I am not shy and I can pull guys like any other girl can pull!" And it was the same girl who was like "yeah, my nanny used to be Filipino and I know Filipinos." And I was like, ok... I am not less than you! And it was amazing to me how she did that. Because she had no conscious about how ignorant she was looking. Just how demeaning she has been. She thought she was being nice... And that is maybe my own racism, but I can't see myself dating a white guy. But my grandma also said to my dad: "don't date a white girl, because she will divorce you." There is always some kind of racism. And that won't change. Maybe with my great great great grandchildren. But not now... No. And even in San Francisco were people try to pretend there is no racism... There is. People are just not as verbal about it like in the South. There they will have signs like 'Blacks can't eat here'. People here are more silent. They allow you, but in their heads, they have their own judgements.' Dit komt overeen met de conclusie van Castles & Davidson (2000) dat etnische minderheidsgroepen vaak nog steeds als anders gezien worden en niet volledig worden opgenomen in de (blanke) samenleving. Ondanks dat de bubbel van San Francisco tolerant lijkt te zijn, is ook hier (verborgen) racisme.

Bovenstaande tekst maakt duidelijk dat er nog steeds een onoverkomelijke grens is tussen blanke Amerikanen en *'people of colour'*. Mijn informanten zeiden zich soms te kunnen identificeren met Mexicanen en Afrikanen, maar niet met blanke Amerikanen. Het maakte volgens hen niet uit hoe lang zij in Amerika zijn, *people of colour* zullen altijd anders zijn dan de blanke populatie. *'You know, some day when I was in Chicago, I was walking, and some guy shout at me the N-word. Do you know the N-word Naomi?'* Ik antwoorde Faith dat ik dat woord inderdaad kende en was meteen verbaasd dat iemand *nigger* tegen Faith zou

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

zeggen! Faith heeft maar een licht getinte huid, blond-bruin stijl haar en hazelnoot bruine ogen. Zij ziet er niet uit als iemand die *nigger* genoemd lijkt te worden. *'Yes, colour is still so important in the US,'* zei Therese. *'It is with colour and race, that people are market. They'll go like: do you know him? He is that black guy. Or he is that white guy. Or he is that Indian guy. They'll only mark you on race, not on what you do.'* *'That is why older generations Filipinos didn't want their skin to be browned by the sun, my aunty would even be very mad at me when I would go out in the sun,'* antwoordde Faith. Therese begon te lachen: *'My aunt in the Philippines would even walk with me and carry an umbrella above my head, just to get me out of the sun!'* Dit laat zien dat ras belangrijk is in de Amerikaanse samenleving. Anderen worden beschreven aan de hand van hun (toegeschreven) etnische identiteit. Er wordt gesproken over *the Asian Guy, Pinoy, Black guy, white dude*. Iedereen wordt aan de hand van huiskleur in hokjes geplaatst, maar dit is niet altijd negatief bedoeld. Het is ook een manier om te zeggen wie iemand is. *'Have you met Eric? You know, that black dude'.* *'Do you know her? She is that Asian girl.'*

Uitsluiting van Filipino-Americans

Op de vraag of mijn informanten zich soms uitgesloten voelen, omdat zij *Filipino-American* zijn, antwoorden zij meestal ontkennend. Dit heeft volgens hen ook vaak te maken met de eerder genoemde bubbel van San Francisco. De *differential exclusion* theorie van Espiritu (2003) gaat voor hen niet op. Zij realiseren zich dat eerste generaties *Filipino-Americans* met deze vorm van uitsluiting te maken hebben gehad, maar zij leven in een andere tijd waar meer tolerantie is. Vooral de strijd tegen racisme in de jaren '80 heeft hier volgens Anthem een rol in gespeeld. Toch is de belangrijkste reden hiervoor niet dat zij geloven dat racisme niet meer bestaat, maar dat zij hier simpelweg geen aandacht aan geven of zulke situaties uit de weg gaan. Ann vertelt mij dat ze een paar jaar geleden met haar moeder ging winkelen in Chicago. In een (luxe) warenhuis zochten ze een mooie stropdas voor haar vader. Ze vond het vreselijk, omdat medewerkers hen overal in de gaten hielden. Alsof zij geen geld hadden om een mooie stropdas te kopen! *'I won't go to Chicago next time,'* zegt ze mij, *'because I don't need that bullshit!'* Allan geeft mij met een glimlach om zijn mond een soortgelijk voorbeeld als hij duidelijk maakt dat hij nooit in Texas zal gaan wonen. *'I know that there is more racism over there. So I prefer not to go there. But if I had to... They would probably ask me where I came*

Prom What Part of San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

from or even tell me to go back. I will say: "Monterey, California? Sure!" And then I'll go back.' Dit geeft echter aan dat, zoals Castles & Davidson (2000) en andere schrijvers benadrukken, racisme en discriminatie nog steeds niet zijn uitgebannen in de samenleving. Mensen worden uitgesloten in de samenleving, waarbij sommigen privileges hebben en anderen niet. Blanke Amerikanen hebben vaak een voorkeurspositie tegenover *people of colour* en dus ook tegenover *Filipino-Americans*. Carlos, tweede generatie *Filipino-American* en gepensioneerd jazzartiest is van mening dat een racistische houding niet van de ene op de andere dag kan verdwijnen. *'I think there is some racism. But I think that is mostly, because that is just the way it has always been. And attitudes in society change slower than legislation. Even though they took all the laws out of the books. That it is illegal for Filipinos to marry white woman, own property, own businesses, many other things that other people were able to do... A lot of that still kind of lingers in that we are still considered to be not completely American. In other words, in America, if you don't look like an American, as in white American, you're not very likely to enjoy privileges of American white society. Even though they may say that all man are equal, that all man have access to the same things. In reality it doesn't work out that way, because they will discriminate against you in housing. They will discriminate against you in getting jobs, somebody else will get the jobs rather than you.'*

Allan maakt mij duidelijk dat niet alleen blanke Amerikanen racistisch kunnen zijn of *Filipinos* uitsluiten. Hij vertelt over zijn ervaringen als stand up comedian in de *East coast*: *'If I entered the stage, blacks would scream "Ching Chang Ching Chang, what's that with the slit in your eyes" to me. That was when I realized that not only white people are racist...'* In dit deel van de Verenigde Staten is discriminatie nog veel zichtbaarder dan aan de *West coast*. Allan kreeg de Chinese identiteit toeschreven, omdat hij een Aziatisch uiterlijk heeft. Dit voorbeeld maakt duidelijk dat er niet alleen discriminatie door blanke Amerikanen tegenover *people of colour* is in de Verenigde Staten. Tussen etnische groepen geloven mensen nog steeds in verschillende stereotypingen. Discriminerend gedrag van *African-Americans* tegenover *Asian-Americans* is hier een voorbeeld van.

Prom What Part of San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

3. Identiteitsvorming door etnische verbondenheid

They've had a Korea town, a Chinatown, everything but a Filipino town. We're the biggest Asian immigrant group, next to the Chinese. We've been waiting so long (Uitspraak tijdens openingsceremonie *Filipino town* in Los Angeles, geciteerd in I-Fen Cheng 2009).

3.1 Home-building en place-making

In hoofdstuk één en twee heb ik behandeld hoe Amerikaanse identiteitsvorming eruit ziet en wat voor gevolgen het nationale discours heeft op in- en uitsluiting van groepen. In dit hoofdstuk zal ik beschrijven hoe *Filipino-Americans* zich, als minderheidsgroep, thuis voelen in Amerika. Volgens Castles & Davidson (2000: 129) zijn thuisgevoelens namelijk heel belangrijk, omdat mensen door thuisgevoelens ergens bijhoren en een veilige plek krijgen. Een thuis is niet alleen een fysieke plaats, maar ook een verbeelde plek waar mensen naar verlangen en die hen een behaaglijk groepsgevoel geeft. (Espiritu 2003: 10). Espiritu geeft aan dat migranten vooral symbolische banden met het land van herkomst creëren als zij zich op een plaats gevestigd hebben die zij niet of moeilijk definiëren als thuis, of waar zij zich, bijvoorbeeld door uitsluiting of discriminatie, niet thuis kunnen voelen. *Home-building* is dan ook één van de belangrijkste processen voor mensen die migreren naar andere landen. Nadat zij hun thuis verlaten hebben, moeten zij zich opnieuw ergens thuis kunnen voelen. *'[It] is the process by which divers subjects imagine and make themselves at home in various geographic locations'* (Espiritu: 2003: 2). Materiële goederen (voornamelijk eten, maar ook traditioneel inrichtingen van het huis) en culturele symbolen zijn belangrijk om een thuisgevoel in het migratieland te creëren. Daarnaast is ook het binnenshuis spreken van de moedertaal een belangrijk component. Volgens Pigott & Kalbach (2005) staat dit namelijk in directe verbinding met etnische identiteit. Zij geven hierbij aan dat migranten die de moedertaal spreken zich meer verbonden voelen met hun etniciteit dan migranten die vooral de taal van het migratieland spreken. Er is een grote samenhang tussen linguïstische acculturatie en vermindering van etnische identificatie (idem). Lapresta & Huguët (2008: 263) schrijven wel dat taal soms zijn communicatieve functie overstijgt en het een symbool van etnische of nationale identiteit kan worden. Zij waarschuwen echter voor reductionisme: taal is niet de enige bron waaruit identiteiten worden gevormd. Linguïstische identiteit is een specifieke sociale identiteit, maar ligt niet per se ten grondslag aan andere sociale identiteiten, zoals

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

etnische of nationale identiteit. Toch mag taal niet vergeten worden in de constructie van etnische nationaliteit. Volgens hen is hierbij het belangrijkste dat taal gebruikt wordt om andere etnische gebruiken uit te drukken en te behouden. '[...] *Parties, clothing, etc., together with the sense of community, are expressed through language. There is even the feeling that if expressed in another language, these elements lose their genuine character*' (idem). Het gemeenschapsgevoel en de verbondenheid met hun sociale identiteit, blijven in stand door de gemeenschappelijke taal van een groep. Verderop in deze thesis zal ik daarom behandelen hoe Tagalog, de Filippijnse nationale taal, Filippijns-Amerikaans identiteitsgevoel ondersteund.

Castles en Davidson (2000: 139) benadrukken dat *place-making* een belangrijk onderdeel van *home-building* is. Dit is een manier waarop verbondenheid en thuisgevoelens gecreëerd worden in bepaalde gebieden, zoals grote steden. '*Those who live within a cohesive ethnic community and who regularly participate in co-ethnic organizations and activities [...] are more likely to identify with a national origin [...] identity.*'⁹ Wijken worden veranderd, waardoor zij voldoen aan de etnische belangen. Culturele gebruiken uit het land van oorsprong worden gekopieerd, wat de oorspronkelijke etnische identiteit benadrukt (Castles & Davidson 2000). I-Fen Cheng (2009: 4) noemt *place-making* een manier waarop de sociale geschiedenis van een groep tot uitdrukking komt. Plaatsen bepalen het belang van groepen die er gevestigd zijn. Er ontstaat er niet alleen een sociale geschiedenis, maar ook een territoriale geschiedenis. Het is de kracht van historische plaatsen waarmee inwoners hun collectieve geschiedenis kunnen definiëren en hun groepsidentiteit benadrukt wordt. Volgens Castles & Davidson (2000: 129) concentreren etnische groepen zich vaak op deze gebieden of in deze bepaalde wijken, omdat zij zich met deze groepen willen blijven identificeren en de voorkeur hebben met mensen van dezelfde culturele achtergrond op één gebied te wonen. '*People tend to retain their ethnic identity despite having moved to a new environment [and] try to maintain their old kinship and neighbourhood social networks in the new urban context*' (Eriksen 2002: 9). In deze wijken is daarom vaak veel cultureel erfgoed en materiële cultuur van deze bepaalde etnische groep te vinden. I-Fen Cheng (2009: 3) beargumenteert dat *ethnic towns* vaak erkend worden om bepaalde groepen en mensen te reguleren en een plaats te geven binnen de samenleving. Door deze plaats wordt de coherentie van groepen benadrukt.

---

⁹ Bron: Le, C.N.

2001 Assimilation and Ethnic Identity

<http://www.asian-nation.org/assimilation.shtml> (bekeken op 15-12-2010)

Prom What Part of San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

In 2002 werd het *Filipino town* in Los Angeles officieel erkend. Deze wijk, speciaal voor Filippijnse migranten en bruisend van Filippijnse geschiedenis en cultuur, definieert de status van *Filipinos* in relatie met andere identiteiten en plaatsen (I-Fen Cheng 2009: 2). Deze meest concrete vorm van *place-making* '[...] can also be a contested form of remembrance in which cultural memories slide through and into each other, merging and then disengaging in a tangle of narratives' (I-Fen Cheng 2009: 3). Geschiedenis wordt benadrukt, omdat dit de eerste plek was waar *Filipinos* zich in Los Angeles vestigden. Daarnaast laat deze plek op onmiskenbare wijze zien hoe *Filipinos* een hechte gemeenschap en verbondenheid in hun migratieland hebben gecreëerd, één van de belangrijkste onderdelen van home-building en *place-making*.

South of the Market is een wijk in San Francisco waarvan verschillende Filippijnse organisaties graag willen dat een deel erkend wordt als *Filipino town*, *SOMA Philippines* of *Philippine Cultural Preservation District*. Dit gebied in het westen van SOMA is een gebied van acht bij zes blokken, begrensd door 9th en 2nd Street in het westen en oosten, en door Market en Brannan Street in het noorden en zuiden. Een plein in het midden van dit gebied moet als sociale ontmoetingsplaats voor *Filipinos* fungeren waar onder andere sociale, culturele, politieke, educatieve en religieuze activiteiten plaatsvinden. Dit is gebaseerd op Spaanse Plaza, die je in veel steden vindt waar het Spaanse koloniale gezag geheerst heeft en die het middelpunt zijn van deze steden. Elk *Filipino town* heeft traditioneel gezien een dergelijk plein met een katholieke kerk en een gemeenschapsgebouw als herkenningspunten. Ook vind je in SOMA straatnaamborden van Filippijnse nationale helden, Filippijnse buurthuizen en culturele centra, theaterstukken opgevoerd voor en door *Filipinos* of zelfs Filippijnse supermarkten. 'For the Filipino community within SOMA, social heritage is valuable and an important part of local, regional and world history.'¹⁰

---

^{10, 8} Bron: N.B.

2010 Recognizing, Protecting and Memorializing South of Market Filipino Social Heritage Neighbourhood Resources

<http://sfplanning.org/Modules/ShowDocument.aspx?documentid=8160> (Bekeken op 18-01-2011)

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Filippijnse herinneringen

Zoals eerder beschreven, benadrukt Espiritu (2003) dat materiële goederen en culturele symbolen heel belangrijk zijn om een thuisgevoel te ontwikkelen in het land van migratie. Taal kan de communicatieve functie overstijgen en symbool staan voor groepsverbondenheid (Lapresta & Huguet 2008). Daarom wil ik nu terugkomen op Tagalog. Volgens veel informanten zijn de belangrijkste vormen van cultureel erfgoed en materiële cultuur eten, het geloof en de familie. In alle drie komt de Filippijnse taal terug. *'Food, is huge,'* vertelt Ann mij. *'Rice, adobo, there is so much! And you know... Culture is preserved true... Wait... Food is art too. And culture is preserved true arts.'* Ann benadrukt dat zij door verschillende Filippijnse gerechten herinnerd wordt aan de Filippijnse cultuur. Onder andere adobo, het favoriete kipgerecht, heeft hierbij de Filippijnse naam behouden. Daarnaast zijn culturele symbolen die je volgens Allan bijna in ieder Filippijns-Amerikaans huishouden terugvindt de *giant spoon and fork*. Een houten lepel en vork van ongeveer 30 centimeter lang die *Filipino-Americans* herinneren aan de Filippijnen.

Ook geloofsovertuigingen zijn belangrijk. Sinds de Spaanse kolonisatie zijn veel *Filipinos* bekeerd tot het katholieke geloof. Na migratie naar de Verenigde Staten gaven zij hun geloof door aan hun kinderen. *'That is why, officially on the record, my name is Maria Anna Lordens Flonderina Borja,'* vertelt Ann mij. *'Because Filipino parents love naming their kids very long catholic names. [...] And my mom... She still prays a rosary. [...] My family, they are really devoted Catholics. Religion is huge within the Filipino community.* Allen – zanger in het Filippijns-Amerikaanse jeugdkoor van St. Patricks – geeft een ander voorbeeld waaruit blijkt dat *Filipino-Americans* toegewijd zijn. *'[...] Church wise, we still have the Missabi Gallo, it is like a mass in the morning. [...] It is from December 16th till December 24th, when Christ was born. [...] In Tagalog. Every morning. And a lot of Filipinos go there. [...] Even [...] some of them, [...] who don't speak Tagalog. [...] Why it is important? In the eyes of God, praying with sacrifice is very big. And a 6 o'clock morning mass, before you go to work, is very hard. In 9 days. [...] So that is a sacrifice. And then, that 9 days is the 9 days before Christ was born and the 9 days story is told. So that reminds us of what happened.'* Deze *Missabi Gallo* laat al een transculturele beweging zien, een invloedrijk proces waar ik later op terug zal komen. Naast deze *Missabi Gallo* wordt iedere 1^e zondag van

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

de maand in verschillende kerken in de Bay Area een mis in *Tagalog* voorgedragen.¹¹ *Filipino-Americans* uit de gehele Bay Area komen op die zondagochtend samen om hun geloof in hun moedertaal te beoefenen. Mc, toegewijd lid van de katholieke kerk en Filippijnse gemeenschap in San Francisco, vertelt mij dat deze mis heel belangrijk voor hem is. *'You know, [...] although St. Patricks is my church, it is not everyone's church. But in the first Sunday of the month, most Filipinos come together to celebrate their religion. After the mass, families go to the same house and have lunch or dinner. For me, it is not only a mass, it is also an opportunity to see my [...] community.'* Mc weet mij uit te leggen waarom zoveel *Filipino-Americans* juist naar deze mis komen. *'Filipinos [...] have their own language. So the way you speak, you can feel your connection. [...] That is [...] powerful in an immigrant population.'* Allen geeft daarbij aan dat een Engelstalige mis een andere betekenis heeft. De mis die in *Tagalog* gegeven kan namelijk niet letterlijk vertaald worden naar het Engels, omdat sommige woorden niet in de Engelse taal bestaan. Zowel de theorie van Pigott & Kalbach (2005) als die van Lapresta & Huguet (2008: 263) worden dus ondersteund. Een ander etnische gebruik – in dit geval de mis – wordt uitgedrukt in de moedertaal. Hierbij overstijgt *Tagalog* de functie van communicatiemiddel en heeft een verbindende factor voor de etnische gemeenschap.

Volgens al mijn informanten is gemeenschapsbesef van essentieel belang om thuisgevoelens te creëren in San Francisco, omdat je zonder gemeenschap geen culturele identiteit kunt vormen. Ann vertelde mij dat storytelling hier een belangrijk onderdeel van is. *'[It] is so important! It is creating a binding. There is something magical when you create stories. [...] If people stop creating, there is no culture at all. No matter if you are black, white or Filipino.* Zo kan, volgens Ann, cultuur van generatie op generatie worden doorgegeven. Volgens Nicole is familie het belangrijkste element van de Filippijnse cultuur om een thuisgevoel te creëren. Veel *Filipinos* waren alleen, toen zij als migranten naar de Verenigde Staten kwamen. Zij moesten familie en vrienden vinden om een thuisgevoel te creëren, zich ergens verbonden mee te voelen en hun identiteit te vormen. Deze familieleden vonden zij bij medemigranten. Zij voelden zich met hen verbonden, omdat zij bijvoorbeeld uit hetzelfde gebied op de Filippijnen kwamen. Het was een strategie om te overleven in de samenleving die nieuw en vreemd voor hen was. Dit is nog steeds zichtbaar in huidige Filippijns-Amerikaanse familietradities. *'[...] In Filipino-American culture, it is about*

---

¹¹ Een foto van deze mis staat in bijlage 1

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

family,’ vertelde Nicole, ‘*So with birthdays, or special occasions, you always have your family. And it is a huge event [...] not even every month, almost every week we celebrate something. [...] And that is Filipino-American culture. You have your cousins, and your second cousins and so on, even people who are not blood related. [...] Because a lot of the Filipinos who first came here, they didn’t have a lot of their families. So they had to create new families with people from their hometown.*’ Niet ieder ‘familielid’ is bloedverwant, maar ook vrienden worden *ate*, grote zus, *kayo*, grote broer of oom en tante genoemd. Oudere mensen uit de gemeenschap zijn *lolo* of *lola*, opa of oma. Filippijnse namen voor familieleden die symbool staan voor groepsverbondenheid.

Placemaking in San Francisco

Een *Filipino town*¹² in SOMA is volgens mijn informanten vooral heel belangrijk, omdat het meer zichtbaarheid aan de Filippijnse gemeenschap in de Bay Area geeft. De gemeenschap is heel erg groot en voor hun gevoel duidelijk gevestigd, maar mijn informanten missen dat laatste beetje erkenning van de rest van de samenleving. San Francisco heeft een *Chinatown*, een *Japantown* en een *Little Saigon*, waarom geen *Filipino town*? Erkenning is volgens hen vooral belangrijk om de samenleving te laten zien dat zij er zijn en dat zij een rijke cultuur hebben die zichtbaar wordt in SOMA. Ook I-Fen Cheng (2009) schrijft dat dit één van de belangrijkste redenen is voor het vormen van etnische wijken. Door culturele gebruiken in de wijk wordt het gezamenlijke verleden gevierd. Volgens Bernadette – tweede generatie *Filipino-American* en directrice van het Bayanihan Community Center, een gemeenschapscentrum voor *Filipino-Americans* dat gevestigd is in SOMA – is SOMA de kern van de gemeenschap: ‘*You need to core, culturally, to replenish, to feel supported. All people are the same, all Filipino. They share the culture, the same food, celebrations, ways of thinking. And it helps them to be who they are. To get their identity.*’ De wijk heeft Filippijnse inwoners in de *Bay Area* in San Francisco verenigd tot één gemeenschap. Hierdoor is een sterke verbondenheid tussen *Filipino-Americans* gecreëerd, is er een territoriaal gebaseerde etnische identiteit ontwikkeld en kan er dus gesproken worden over een *ethnic town* of *Filipino town* in SOMA (I-Feng Cheng 2009). Uit mijn onderzoek is wel gebleken dat, voor eigen identiteitsvorming, een officiële erkenning van de wijk minder belangrijk is. Voor veel

---

¹² Foto’s van *Filipino town* SOMA in bijlage 1

Prom What Part of San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Filipino-Americans is SOMA namelijk al een *Filipino town*, omdat hier veel organisaties die opkomen voor hun rechten gevestigd zijn, omdat hier een tweetalig schoolprogramma aangeboden wordt, omdat hier Filippijnse restaurants of winkels te vinden zijn en, misschien wel het belangrijkste, omdat hier hun senioren wonen. Ook Allan benadrukt dat de geschiedenis die de wijk heeft erg belangrijk is. *'There is a Filipino-American heritage in SOMA that goes back. There has been organizations that go around here since the turn of the last century. You have the Grand Oriente in the South Park area... [...] There are heroes on street names. There is one section in SOMA named after them.'* Dit komt overeen met de definitie die I-Fen-Cheng (2009) aan *place-making* geeft. In SOMA worden – door middel van bijvoorbeeld straatnamen en Filippijnse organisaties – historische plaatsen gemaakt en ontstaat een territoriale geschiedenis die hun groepsidentiteit benadrukt.

Toch vertelde Allan mij meer: *'[...] Filipinos, they want to move out of poverty, to proven their life. So a lot of them end up in Daly City...'* Wat mij tijdens mijn onderzoek opviel, is dat veel jongere *Filipino-Americans* niet in SOMA woonden, terwijl bijvoorbeeld de meeste Chinees-Amerikanen wel in *Chinatown* woonden. Volgens Allan had dit te maken met het feit dat *Filipinos* altijd hogerop willen komen. *'You still have a lot of Filipinos that live there. But for the most part, SOMA is not the place where you want to raise children.'* *Filipinos* werken ontzettend hard met als doel te verhuizen uit SOMA, omdat dit een minder goede wijk van San Francisco is. Zij leven liever in de *suburbs*, waar hun kinderen zorgeloos op straat kunnen spelen. Dit komt dus niet overeen met de theorie van Castles & Davidson (2000), waarbij zij beargumenteren dat etnische groepen de voorkeur geven in wijken zoals SOMA te wonen om zo thuisgevoelens te creëren. Ook heeft geen van mijn informanten aangegeven zich niet thuis te voelen in andere wijken waar zij door minder *Filipino-Americans* omringd zijn. Toch blijft iedereen zich verzamelen in SOMA, omdat hier activiteiten voor de gemeenschap georganiseerd worden, maar ook, omdat zij hun ouders of grootouders bezoeken. Op deze manier zorgen de senioren er dus voor dat iedereen altijd terugkeert naar deze wijk. Bernadette benadrukt dit maar al te graag. *'[...] It is the community where they go back to. The children go to school here, the elderly live here. These are those people's parents. It also represent a place where... You know you can't go to the Philippines. And this is where a lot of Filipinos live, so you can kind of feel the culture here. Because there are a lot of seniors living in the senior centre, because of the school, you can feel it. In the school, kids are running around, parents are talking Filipino together. It feels like home*

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

here.' SOMA sterkt hen in hun verbeelding van de Filippijns-Amerikaanse gemeenschap, waardoor de wijk toch heel belangrijk is in het proces van *home-building* (Espiritu 2003).

4. Op weg naar transculturele identiteit?

‘Identiteiten komen ergens vandaan, ze hebben een geschiedenis, ze zijn een uitdrukking van machtsconstellaties in de samenleving en ze zijn ook voortdurend aan veranderingen onderhevig’ (Wekker 1998: 46).

4.1 Identiteit en machtsposities

Ondanks dat ik in hoofdstuk drie beschreven heb dat in ieder geval mijn informanten in San Francisco geen of weinig last hebben van discriminatie, is dit, zoals gebleken uit hoofdstuk één en twee, zeker niet verdwenen uit de Amerikaanse samenleving. In dit hoofdstuk wil ik eerst aan de kaart stellen dat discriminatie en uitsluiting ook binnen groepen kan plaatsvinden. Daarna zal ik behandelen hoe identiteit van migranten veranderen.

Roossens (1989: 138) beargumenteert dat latere generaties migranten te maken kunnen krijgen met dubbele uitsluiting. Ten eerste ervaren zij uitsluiting van de dominante groep in de samenleving. Zij komen in een sociale isolatie, omdat zij onverwacht uitgesloten worden van de samenleving waarin zij zijn grootgebracht. Ten tweede worden zij door eerste generaties migranten uitgesloten, omdat zij niet voldoen aan alle voorwaarden om bij de oorspronkelijke etnische groep te horen. Zo beheersen zij bijvoorbeeld de taal van het land van herkomst niet (goed). Volgens Eriksen (2002: 62) kunnen zij zich *betwixt and between* voelen en *ethnic anomaly* worden waarbij zij noch de oorspronkelijke etnische identiteit kunnen behouden, noch een ‘nieuwe’ identiteit kunnen aannemen. Hierdoor raakt hun identiteit en groepsverbondenheid in verwarring, waardoor migrantengroepen moeilijkheden ervaren bij etnische identiteitsvorming. Er kunnen problemen ontstaan, omdat migranten niet weten met wie zij zich verbonden moeten en mogen voelen. Is dat het land van herkomst of kunnen ze de identiteit van het migratieland overnemen? Meestal is het een combinatie van deze twee.

Grenzen van de Filippijnse gemeenschap

Veel informanten maken mij duidelijk dat er een ‘gat’ is tussen *Filipinos* die op latere leeftijd naar de Verenigde Staten zijn gekomen en *Filipinos* die daar op jonge leeftijd heen zijn gegaan of er zijn geboren. Zij worden – zoals Roossens (1989) en Eriksen (2002) aangeven – uitgesloten door eerste generatie migranten. Binnen de Filippijns-Amerikaanse

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

gemeenschap worden subgroepen gevormd waar niet iedereen bij hoort. Deze subgroepen zijn zichtbaar aan de hand van verschillende naamgevingen die gebruikt worden in verschillende situaties. *'Are you pure?'* is volgens Carlos een vraag die Filippijnse migranten die geboren en getogen zijn op de Filippijnen altijd stellen aan *Filipino-Americans*. Ben je opgegroeid in de Verenigde Staten? In dat geval hoor je zeker niet bij hun groep en ben je geen echte *Pinoy* of *Pinay*. Eerste generatie *Filipino-Americans* die latere generaties uitsluiten en ontzettend veel waarde hechten aan de Filippijnse traditionele gebruiken, worden door Allan en Carlos het *'Filipino in American type'* genoemd. Zij vinden dat deze groep zich niet genoeg aan de Amerikaanse samenleving en Filippijns-Amerikaanse gemeenschap aanpast. Dit maakt duidelijk dat de argumentatie van Roossens (1989) iets uitgebreid moet worden. Niet alleen kunnen latere generaties migranten uitgesloten worden door eerste generatie migranten, dit proces werkt ook andersom. Anthem is de eerste die mij vertelt over de term FOB of *'Fresh of the boat'*. Filippijnse migranten die net gemigreerd zijn naar de Verenigde Staten krijgen deze naam. Zij zijn (nog niet) aangepast aan het Amerikaanse leven, zouden niet weten hoe zij zich moeten gedragen en worden daarom als minderwaardig gezien. Er worden (gemene) grapjes over hen gemaakt, omdat zij geen vloeiend Engels spreken en duidelijk migranten zijn. Ann weet dit te illustreren: *'Growing up in high school there was a huge divide, ok? Filipino-Americans and Filipinos, who were not yet American, not yet naturalised. Basically the FOB, fresh of the boat. And growing up, you knew [who] were FOBs. By the way they dress, they looked darker... Things high school students would pick up. [...] And that sets up for discrimination [...]. So in high school to be Filipino-American versus Filipino... It discriminates you on who happened to be cool and who not. [...] Then as an adult, you realize that, that is not cool at all.'* Zij is zich ervan bewust dat deze vormen van uitsluiting meer segregatie in de samenleving teweeg kunnen brengen. *'Like those Filipinos, they would all be in the Mabuhay club. In high school, there was the Filipino club called Mabuhay. Mabuhay means like welcome, long life, that is the Tagalog meaning... If you look at the participation of Filipino-Americans... They do other stuff, they are very Americanized. I belonged to like 20 different clubs. Mabuhay was not part of them...'* Hieruit blijkt dat, zoals Roossens (1989) beweert en eerder beschreven in deze scriptie, latere generaties migranten zich meer verbonden voelen met de Amerikaanse samenleving. Zij beleven hun identiteit op een andere manier dan eerste generatie *Filipinos*.

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Namen die de gemeenschap verdelen

Duidelijk is dat binnen de Filippijns-Amerikaanse gemeenschap verschillende groepen bestaan. Hieruit zijn, naast FOB ook andere vormen van naamgeving ontwikkeld. Zo is tijdens veel interviews namelijk gebleken dat er een belangrijk onderscheid is tussen *Filipino-Americans* en *Filipinos in America*. De laatste groep heeft een ander bewustzijn, is vooral op de Filippijnen gericht en rekent meestal alleen *Filipinos* die op de Filippijnen geboren en getogen zijn als leden van hun groep. Zij hechten veel waarde aan Filippijnse gebruiken en spreken Tagalog. Cultureel erfgoed dat Espiritu (2003) noemt als essentieel bij het creëren van een thuisgevoel in een vreemd land. *Filipinos in America* zonderen zich, volgens mijn informanten, daarnaast af van de Amerikaanse cultuur en samenleving. Zij noemen zichzelf vaak alleen *Filipino*, ondanks het feit dat zij ook Amerikaans zijn. Ook de termen *Pinoy* en *Pinay*, zijn bij hen populair. Dit zijn namen voor *Filipino-Americans* die zich als eerste ontwikkeld hebben. Later stonden beide namen vooral voor *Filipinos* die op de Filippijnen geboren zijn.

Door middel van naamgeving maakt ook Ann duidelijk wie zij is. ‘A *Pilipino-American* [...] I would spell *Pilipino* as a way of... To make clear I was born there. Because of authenticity, but also because we didn’t have the letter F. And *Filipino-American*, for me, that would mean that you were born here. If I had only 30 seconds to explain who I am, I would say *Filipino-American* but I was born in the Philippines. But I am *Pilipino-American*.’ Volgens Ann is er een groot verschil tussen *Filipino* met een f of *Pilipino* met een p, *Filipino-American* versus *Pilipino-American*. Het Filippijnse alfabet kent geen f, daarom zou *Filipino* een *americanized* term zijn. *Philippines* is met een P, *Pilipino-Americans* verwijst dus naar *Filipinos* die in Amerika wonen, maar op de Filippijnen geboren zijn. Allan noemt dit ook wel de *1,5 generation*. Dit zijn *Filipino-Americans* die op jonge leeftijd naar Amerika zijn verhuisd, meestal tijdens de eerste jaren van de basisschool en in ieder geval vóór *high school*. Zij zijn in de Verenigde Staten opgegroeid, beïnvloed door Amerikaanse culturele gebruiken, maar raakten gedachten en ervaringen die zij over de Filippijnen hadden niet kwijt. Ook dit vormt hun identiteit. Dit blijkt des te meer uit het feit dat Ann, die zichzelf omschrijft als *one-point-fiver*, haar identiteit het liefst omschrijft als *Pilipino-American*, een Amerikaanse vrouw die op de Filippijnen geboren is. Sommige van mijn informanten, die geboren zijn in de VS, voelen zich soms uitgesloten door hen. Carlos heeft hen daarom een andere naam gegeven, namelijk *Filipinos in America*. Als ik op een middag het kantoor van Bindlestiff binnen kom

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

vallen, voeren hij en Allan hier een gesprek over. Allan vertelt mij later het volgende: *'It is interesting that Carlos names them Filipinos in America. It is interesting and I agree with that, because those Filipinos just happen to be in the US. They don't want to be here. They don't feel American. They are Filipinos.'* *Filipinos* die, volgens hem, 'toevallig' in Amerika wonen maar zich niet met de nationale identiteit verbonden voelen.

Latere generaties *Filipino-Americans* voelen zich, zoals eerder in deze scriptie beschreven, steeds meer verbonden met de Amerikaanse samenleving. Carlos is opgegroeid in de Verenigde Staten. Hij vertelt dat zijn identiteit altijd beïnvloed is door de Amerikaanse cultuur, maar die van zijn dochters nog meer: *'... they are American. They don't consider themselves Filipino, they consider themselves Filipino descent. But their whole world is influenced by the American society. It is defined by America. Zij wonen in de suburbs, gaan naar high school, winkelen in Amerikaanse winkelcentra met Amerikaanse vrienden, luisteren Amerikaanse muziek en kijken naar Amerikaanse televisieprogramma's. Een proces dat volgens Sengupta (2008) onontkoombaar is. Eerste generatie *Filipinos* noemen hun kinderen en kleinkinderen hierom vaak *Americanized Filipinos*. De term wordt door deze generaties zelf ook gebruikt, omdat zij geboren en getogen zijn in de Verenigde Staten. Zij beseffen dat zij Amerikaans zijn, zij komen niet van de Filippijnen. Daarnaast hebben veel jongeren nooit een bezoek gebracht aan de Filippijnen. Meer dan een verbeelding – gemaakt aan de hand van verhalen van ouders en grootouders – van de cultuur op de Filippijnen kunnen zij dus niet hebben. Ook dit beïnvloedt identiteitsvorming. Soms valt de term *American-Filipino*, om dit proces, waarbij Amerikaanse culturele gebruiken steeds belangrijker worden, aan te duiden. Deze term is duidelijk anders dan *Filipino-American*. Doordat 'Amerikaans' aan de linkerkant van de *hyphen* geplaatst wordt, krijgt deze meer nadruk. Ik wil dit verbinden aan de theorieën van Curl & Schneider (2009) en Espiritu (2003). Voelen Filippijns-Amerikaanse migranten zich vooral verbonden met hun Filippijnse afkomst en hechten zij – zoals Espiritu aangeeft – veel waarde aan Filippijnse materiële cultuur om een thuisgevoel te creëren, dan zullen zij eerder geneigd zijn zichzelf *Filipino-American* te noemen. In het extreme geval zijn zij *Filipinos in America*. Voelen zij zich – zoals Curl & Schneider beargumenteren – meer verbonden met de Amerikaanse samenleving, dan is de term *American-Filipino* meer geschikt. Volgens Allan wordt *American-Filipino* hierbij vooral gebruikt degenen die bewust bezig zijn met de vraag hoe hun identiteit eruit ziet. Allan is, zoals eerder geschreven, zelf tweede generatie *Filipino-American*. Tijdens zijn jeugd werd hij zich bewust van zijn*

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Filippijnse culturele roots en hij vertelde mij dat hij een aantal jaar op de Filippijnen gewoond heeft, omdat hij deze roots wilde valideren. Hij wilde gezien worden als een echte *Pinoy*. Tijdens deze periode heeft hij echter een andere conclusie getrokken. ‘...*Because of the kind of schooling that I went true in the Philippines, [...] my thoughts, my feelings of my identity and being Filipino, changed. You know... I realized that I was American. I finally recognized it. I recognized that I love America. You now, it took me to live in the Philippines to realize how American I really was. [...] I knew that I was American, but I was more like, I am Filipino-American. Now, I realize, no I am American-Filipino and I’m proud of that!*’ Hij vertelde mij dat hij tijdens zijn verblijf op de Filippijnen beseft heeft dat er wel degelijk een verschil is tussen *Filipinos* die op de Filippijnen leven en *American-Filipinos*. Deze laatste groep is opgegroeid in Amerika en dat mag niet ontkend worden. Zij zijn Amerikaans. Zij zijn Amerikaans en dit bepaalt samen met hun Filippijnse afkomst de manier waarop zij hun identiteit ervaren.

4.2 Identiteit in onderhandeling

Etnische identiteit is dus een onderhandeling die voortdurend verandert (Baumann 1999). Werbner (1997: 5) beargumenteert hierbij dat geen enkele cultuur op zichzelf staat. ‘[...] *Cultures evolve historically through unreflective borrowings, mimetic appropriations, exchanges and intervention.*’ Identiteiten van migrantengroepen worden, zowel op verbeeld als fysiek niveau, door het land van herkomst en door het migratieland beïnvloed (Kadianaki 2010: 441). Het is een onderhandeling tussen aan herinneringen aan het thuisland en de etnische gemeenschap en representaties van de cultuur van het migratieland. Verbondenheid met het migratieland wordt groter naarmate migranten daar langer wonen. Op deze manier creëren migranten een *double consciousness* en kunnen zij hun identiteit en verbondenheid vormen vanuit twee kanten. De Filippijns-Amerikaanse identiteit van tweede en latere generaties migranten wordt dus gevormd vanuit beide kanten van de *hyphen*. ‘*The choice for the people with ethnic backgrounds is not between holding on to their own identity or having it wholly transformed, but maintaining a balance between the two positions in the ever changing relations of power*’ (Sengupta 2008: 12). Dit betekent dat *Filipino-Americans* hun Filippijnse en Amerikaanse identiteit kunnen mixen waardoor een eigen, gemengde identiteit ontstaat. Invloeden vanuit het migratieland op de identiteit van migranten kunnen bij latere

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

generaties migrantengroepen nog belangrijker worden. Roosens (1989: 137) beargumenteert hier zelfs dat verbondenheid met het land van oorsprong nihil is. Tweede generatie migranten zijn volgens hem vooral georiënteerd op het land waar zij zijn geboren en getogen. Zij voelen hoeven zich niet aan te passen aan de samenleving die nieuw was voor hun ouders of grootouders. *'Second-generation youngsters are members of the society from the day they are born. As such, we can look at the second generation as being part of (or participating in) a plurality of social organizations'* (Curl & Schneider 2009: 1251). Benadrukt wordt wel dat ook oorspronkelijke culturele gebruiken waarschijnlijk belangrijk zullen blijven (idem). Hierin zijn Curl & Schneider (2009) dus minder stelling dan Roossens (1889).

Verandert de Filippijns-Amerikaanse identiteit?

Volgens veel informanten verandert, zoals Baumann (1999) beschrijft, Filippijns-Amerikaanse identiteit met de jaren. Zoals eerder aangegeven, hebben Amerikaanse invloeden normen en waarden van veel latere generaties tegenover eerste generaties *Filipino-Americans* sterk veranderd. Zij zijn minder gelovig, familie neemt een minder prominente plaats in hun leven aan, zij spreken weinig tot geen Tagalog en gedragen zich 'Amerikaanser'. Opnieuw is, zoals Pigott & Kalbach (2005) en Lapresta & Huguet (2008) aangeven, taal een graadmeter voor verbondenheid. *'Language is so powerful,'* vertelt Mc mij, *'[...] there is this big gap in terms of language. Because in the Philippines, identity is connected to languages. [...] But when you come here, there is one mainstream language, which is English. They speak the language very well, they even have the Californian accent.'* Hierdoor voelt Mc zich minder verbonden met hen. Zij spreken zijn taal niet, hoe kunnen zij zijn Filippijnse groepsgenoten zijn? Ook hadden eerdere generaties vaak te maken met racisme en daarom benadrukten zij hun Filippijnse identiteit liever niet en weerden zij hun kinderen van de voornaamste Filippijnse gebruiken en vooral de taal. Hierdoor hoopten zij dat hun kinderen zouden assimilerden en niet met discriminatie te maken zouden krijgen. Carlos geeft duidelijk aan dat ook zijn opvoeding gebaseerd was op assimilatie in de Amerikaanse samenleving. *'Our parents [...] didn't encourage us to speak our native language. Instead, we were encouraged to speak English as best as we could, [...] to be as American as we could be. Assimilating as much as possible. [...] So many of us lost our language, as a result of that. I lost my language. [...] So we were being Americanized. [...] That way, you could become*

Prom What Part of San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

successful. My parents even encouraged me to date American women instead of Filipino women. Because in that way, my possibility to melt in American society would be increased. Like my grandmother encouraged me to have white American friends and really was upset when I brought black-American friends. Even though they were called American. To me, they were called American. But she made it very clear, that to have white American friends was preferable above black-American friends. She saw in us, her grandchildren, the possibility to assimilate in American society. Like getting rid of the accent. You had to speak English without a Filipino accent. So that happened to me. And I eventually gained more American friends. I, eventually, even stopped to think about myself as being Filipino. I started thinking about myself as being American.' Carlos en Allan gaven echter wel aan dat zij hierdoor een deel van hun identiteit misten. *'And this is a process that you might not even notice.'* vertelt Carlos. *'You are just busy being successful and [...] American. Not realizing that what you are really giving up is your own culture.'* Gevolg is volgens hem dat deze generatie *Filipino-Americans* tijdens hun studententijd in een identiteitscrisis terecht kwamen. Hun etnische achtergrond bleef, zoals Curl en Schneider (2009) beargumenteren, een rol spelen in hun leven. Zij realiseerden zich dat zij niet tot de blanke Amerikanen behoorden. Zij werden namelijk, zoals Roossens (1989) voorspeld, niet volledig opgenomen in de (blanke) Amerikaanse samenleving. Maar wie waren zij dan wel? Wat was hun Filippijnse cultuur? Wat was het missende puzzelstuk om hun identiteit compleet te maken? Dit kan zijn wat Eriksen (2002) *betwixt and between* of *ethnic anomaly* noemt. Veel van deze studenten kozen ervoor *Ethnic Studies*, of in ieder geval cursussen van deze studie te gaan volgen. Zij raakten betrokken bij Filippijnse studentenverenigingen of deden, zoals Olivia en Andrew, mee aan de jaarlijkse PCN. Ook Allan vertelt dat hij vooral een 'Amerikaanse' opvoeding van zijn ouders gehad heeft. Toch koos hij ervoor een minor in *Philippine Studies* te volgen. *'I thought it would be easy. I was Filipino! I was wrong. My eyes turned big during my first class, I didn't even know about the Filipino American war! Yes, it was during college when I really created a Fil-Am consciousness.'* Tijdens hun studententijd leerden veel *Filipino-Americans* meer over Filippijnse culturele gebruiken en Filippijnse identiteit. Dit heeft er voor gezorgd dat deze generaties ook trots kunnen zijn op hun Filippijnse afkomst en niet bang zijn hun *hyphenated identity* en dan vooral het Filippijnse deel van deze identiteit, te benadrukken in de Amerikaanse samenleving. Zij zijn trots Filippijnse voorouders te hebben en willen dat

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

niet vergeten. Ondanks het feit dat zij misschien nooit op de Filippijnen geweest zijn, is hun bewustzijn er zeker niet minder om.

4.3 Melting pot van Amerika

What is theoretically innovative, and political crucial, is the need to think beyond narratives of ordinary and initial subjectivities and to focus more on [...] the processes [...] of cultural differences' (Bhabha 1994: 2). Door mondiale processen is een *'in-between space'* en een nieuw zelfconcept van identiteit ontstaan (idem). Hierbij wil ik het dichotomisch denken dat *hyphenated identities* kunnen doen vermoeden, overstijgen Filippijnse jongeren die in de Verenigde Staten geboren zijn, vormen hun identiteit aan de hand van invloeden uit de Filippijnse cultuur en Amerikaanse samenleving. Samenleving, omdat ik wil benadrukken dat de Verenigde Staten van oorsprong multicultureel is. Allerlei culturen komen samen die, samen met de Filippijnse cultuur, van invloed zijn op het identiteitsbesef van de jongeren. Chideya (2000) geeft aan dat hierdoor een nieuwe Amerikaanse identiteit ontstaat. De grens die een *hyphenated identity* doet vermoeden is niet meer zo zwart-wit, omdat diversiteit in de Verenigde Staten ervoor gezorgd heeft dat steeds meer groepen culturele gebruiken van andere groepen overnemen. *'It is in the [...] overlap and displacement of domains of difference that the intersubjective and collective experiences of [...] community [...] and cultural value are negotiated*' (Bhabha 1994: 2). Er zijn geen traditionele vaststaande etnische of culturele eigenschappen en het discours van verscheidenheid en hybride identiteiten is een voortdurende onderhandeling (idem). Omdat meer groepen samenkomen dan die van de eigen migrantengroep en het migratieland, zijn ook andere culturele gebruiken van invloed op de (nieuwe) culturele identiteit. *'[...] New images, words, objects are integrated into [...] culture unconsciously*' (Werbner 1994: 5). Een nieuwe hybride cultuur wordt dus onbewust gevormd door drie componenten: de oorspronkelijke cultuur, de cultuur van het migratieland en culturen van andere minderheidsgroepen in het migratieland (ibid). Hierdoor kunnen verschillende culturele identiteiten (op sommige gebieden) versmelten. Er ontstaat een *transcultural consciousness*, waarbij verschillende groepen samen een nieuwe identiteit construeren of culturele gebruiken van andere groepen worden overgenomen door de eigen groep. Volgens Castles & Davidson (2000) speelt *transcultural consciousness* juist bij migrantenkinderen een rol, omdat zij vaak opgroeien in etnisch diverse steden van het

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

migratieland. *'This leads to the development of new forms of communication and expression, [and] a youth culture influenced by both local and global sources [...].'* Hierdoor kunnen nieuwe leefstijlen en identiteiten ontstaan (Castles & Davidson 2000: 139).

Hybride Filippijns-Amerikaanse cultuur

'[...] Even when I say I'm Filipino, I really see myself as American. Because I went to the Philippines for the first time in my life three years ago. And I don't speak the language, I don't cook the food. There is really nothing technically Filipino about me except my family.'

Deze uitspraak van Nicole tijdens één van onze gesprekken sluit aan bij de bewering van Roossens (1989) dat verbondenheid met het land van herkomst nihil zou zijn. Want ondanks het feit dat haar beide ouders Filippijns zijn, heb ik het gevoel dat er vooral een hele 'Amerikaanse' vrouw voor mij zit. Gekleed in trendy kleding en met een tatoeage van het wapen van San Francisco dat op haar onderarm prijkt. Toch wil ik nuance aanbrengen in de woordkeuze van Roossens. Nicole heeft Filippijnse ouders, waardoor zij altijd verbonden blijft met de Filippijnse cultuur. De bewering van Curl & Schneider (2009) vind ik daarom beter. Verbondenheid met het land van herkomst blijft bestaan, maar latere generaties *Filipino-Americans* zullen zich meer verbonden voelen met de Amerikaanse samenleving. Zij zijn daar geboren en opgegroeid; niet alleen hun Filippijnse ouders of grootouders maakten hen zoals zij nu zijn, maar de Amerikaanse samenleving in zijn geheel. Aan alle kanten zijn zij beïnvloed door Amerikaanse normen en waarden. Zo gingen zij naar een Amerikaanse lagere school, middelbare school en universiteit, spreken zij vloeiend Engels, luisteren zij naar Amerikaanse muziek, kijken zij naar Amerikaanse tv-programma's of films en leven zij in een Amerikaanse stad. Zij vinden dat zij Amerikaans zijn, dit kan niet los staan van hun identiteit. Nicole spreekt Engels en geen Tagalog, wat er volgens Pigott & Kalbach (2005) op zou kunnen duiden dat zij zich meer verbonden voelt met de Amerikaanse samenleving. Ook komt dit overeen met wat Curl & Schneider (2009) schrijven. Latere generaties migranten zijn geen vreemden in het migratieland van hun ouders of grootouders. Nicole is opgegroeid in San Francisco en voelt zich met deze stad verbonden. Doordat mensen als Nicole opgegroeid zijn in de Verenigde Staten, kun je zeggen dat hun culturele identiteit onbewust gevormd is door verschillende culturele gebruiken waarmee zij in aanraking komen. De theorie van Werbner (1994) is hiermee bevestigd.

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Ook worden, zoals Kadianaki (2010) en Curl en Schneider (2009) benadrukken, identiteiten van latere generaties migranten beïnvloed door het land van herkomst van hun (groot)ouders. Het is, in het geval van mijn onderzoek, een onderhandeling tussen de Filippijnse cultuur en Amerikaanse samenleving, waarbij latere generaties *Filipino-Americans* een *double consciousness* creëren. Als aanvulling wil ik geven dat Filippijns-Amerikaanse identiteit volgens mijn meeste informanten niet gezien mag worden als simpelweg een samenvoeging van Amerikaanse en Filippijnse cultuur. Alleluia – een Filippijns-Amerikaanse vrouw van middelbare leeftijd en directrice van KulArts, een Filippijns-Amerikaans cultureel centrum in San Francisco – benadrukt dit. *‘I would say it is a new different identity. It is not only influenced by culture, but by everything. It is influenced by me being a woman, being a mother being an artist and being a Filipino-American. In KulArts, we were influenced by Filipino traditions, we used them in our arts.’* Identiteit is dus, zoals Bhabha (1994) schrijft, geconstrueerd door verschillende sociale processen. Alleluia maakt mij duidelijk dat haar woordkeuze hierin heel bewust is. Kunst gemaakt door KulArts is namelijk niet hetzelfde als Filippijnse kunst. Als zij Filippijnse traditionele dansen uitvoeren, is dit geen kopie van de dansen zoals die op de Filippijnen opgevoerd worden. Zij zijn geïnspireerd door de traditionele dansen, maar geven er hun eigen betekenis aan, waardoor het Filippijns-Amerikaanse dansen worden. *‘First, we were studying the culture. Later, we experimented with it more, and made it our own work. [This is] essential in the identity dialogue.’* Er ontstaat een nieuwe Filippijns-Amerikaanse cultuur, geïnspireerd op Filippijns cultureel erfgoed dat *Filipino-Americans* met zich meedragen. Bhabha (1994) wordt in zijn argumenten gesterkt. De hybride Filippijns-Amerikaanse cultuur staat voortdurend in onderhandeling waarbij soms – zoals bij de Pilipino Cultural Night – Filippijnse cultuur meer benadrukt wordt en Amerikaanse cultuur meer nadruk krijgt op andere momenten. Hieruit blijkt dat wij in dit geval kunnen instemmen met de conclusies van Sengupta (2008); *hyphenated identities* zijn voortdurend in onderhandeling en beide kanten van de *hyphen* treden op verschillende momenten meer naar de voorgrond.

Naar een *Filipino-American mixture*

Nu duidelijk is dat *Filipino-Americans* hun identiteit vanuit verschillende inspiratiebronnen vormen, wil ik de argumenten van Chideya (2000) en Bhabha (1994) meer kracht bij zetten.

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Filipino-Americans worden beïnvloed door veel culturen zoals hun Filippijnse achtergrond. Eerste versmeltingen met andere culturen vond volgens mijn informanten namelijk al plaats tijdens de koloniale overheersing van de Spanjaarden. Zij brachten hun gebruiken mee naar de Filippijnen, waar deze gedwongen en vrijwillig overgenomen werd door de lokale bevolking. Zo waren de Filippijnen niet katholiek voor deze overheersing, maar dwongen de Spanjaarden *Filipinos* naar de katholieke kerk te gaan. Deze geloofsovertuiging werd heel belangrijk en is later door *Filipinos* naar de Verenigde Staten meegenomen. Ook jazz is tijdens de koloniale periode geïntroduceerd op de Filippijnen. Tijdens de Filippijns-Amerikaanse oorlog namen Afro-Amerikanen deze muziekstijl mee uit de Verenigde Staten. Zij vochten als *Bufalo Soldiers* in deze oorlog, in de hoop een leven zonder discriminatie tegemoet te gaan. Maar, vertelt Carlos mij, *'They felt that they were fighting the white-man's war. It wasn't their war. So they tried to find as many ways as possible to identify with Filipinos. First of all, we were brown, of colour, black. Right? So they felt that we had more in common. Even though white Americans where Americans, just like them. [...] The African-Americans weren't complete citizens. So they didn't had all those privileges of Americans, [...]. They were the un free in the land of free. That is a contradiction. How can you be un free in the land of the free?'* Uiteindelijk zorgde de ongelijkheid in het Amerikaanse leger er dus voor dat veel Afro-Amerikanen collaboreerden met *Filipinos*. Daarnaast gingen zij niet alleen het land in met hun wapens, maar ook met hun muziek: Jazz. *'The Filipinos learned jazz from the Bufalo Soldiers, who brought Blues, Jazz, Gospel, the spiritual, to the Philippines in 1898,'* vertelt Carlos mij. En zij konden zich met de achtergrond van deze muziek verenigen. Ook zij hebben, net als Afro-Amerikanen veel pijn en verdriet meegemaakt. Ook zij zijn gediscrimineerd en vaak als minderwaardig beschouwd. Traditionele ritmes werden toegevoegd, zodat deze muziek de Filippijnse bevolking meer aansprak. Teksten vertelden Filippijnse verhalen. Vervolgens is Jazz door Filippijnse migranten meegenomen naar de Verenigde Staten.

Vervolgens verwijst *transcultural consciousness* naar de Amerikaanse samenleving. Omdat Amerika, zoals eerder beschreven, zo divers is, moeten volgens Chideya (2000) verschillende etnische groepen elkaar wel beïnvloeden. Het is onmogelijk dat al deze verschillende mensen niets van elkaar leren. Volgens Anthem is de *Filipino-American culture* beïnvloed door diversiteit in de Verenigde Staten en San Francisco in het speciaal. *'Not everybody has [transcultural consciousness], but I think there is. [...] I call the Filipino-*

Prom What Part of San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

American style a remix. We take something that already exists, and do something new with it. We remix it and make it our own. That happens over and over with so many art forms. And with food. There is a Filipino restaurant in Oakland, called 'No worries' and it is vegan. That is so uncommon for Filipinos, because they love meat. That would be an example of something which is very hybrid. Filipino-Americans take something very familiar and do something new with it. I call this the remix.' Allan geeft mij ander een voorbeeld waarin eten beïnvloed wordt door verschillende culturen. Hij vertelt mij over populaire voedselbussen die iedere woensdagmiddag in de straten van San Francisco te vinden zijn. Deze bussen verkopen allerlei soorten eten, maar er is een busje dat – zoals hij het noemt – Filippijns eten verkoopt met een Mexicaanse twist. Zo wordt de adobo, een kipgerecht en het favoriete Filippijnse gerecht van veel van mijn informanten, geserveerd in een burito of tortilla. Veel van mijn informanten zelf geven ook een andere twist aan de Filippijnse gerechten die zij serveren. *'If my wife makes panset,'* zegt Allan, *'she doesn't use the traditional green vegetable used in the Philippines. You can't find it in the San Franciscan stores. She uses spinach, which is never used in the Philippines!'* Nicole geeft mij een ander voorbeeld: *[...]Growing up it was normal that we have the same food as they had there [in the Philippines]. Brought here, because your grandparents made it. But I mean, you always have the Filipino-American twist. Do you know about spaghetti? The Filipino-American way to make spaghetti is to include hot dogs and sugar. That is really Filipino-American. Because they don't have spaghetti in the Philippines. And they don't add sugar and hot dogs in regular American spaghetti. So it is kind of a hybrid.* Op deze manier wordt een Filippijnse populaire snack – hot dogs met suiker – toegevoegd aan een (oorspronkelijk Italiaans) gerecht dat in Amerika populair is, maar niet gegeten wordt op de Filippijnen. Er ontstaat dus vermenging. Ook in Hip Hop muziek zien we een *transcultural consciousness*. Volgens mijn meeste informanten houden *Filipinos* van dansen en Hip Hop is een erg populaire muziekstijl in de Verenigde Staten. Volgens Ed zullen *Filipinos* altijd te vinden zijn op plaatsen waar deze muziek gedraaid wordt. *'I think [...] with Filipinos, there is always music on the background, there is always a party. We always have been around music, one way or the other. [And] Hip Hop itself is a mixture. It is about getting the best out of something and make it your own. I think Filipinos did that. It was a little bit of everything.'* Daarnaast is *Dj-ing* erg populair, waarbij Hip Hop opnieuw relevant is. *'Do you know QBert?'* vraagt Anthem mij. *'The DJing culture [...] came out of Hip Hop, very African-American. But the best DJ's in the world, they are from Daly City. They are Filipino,*

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

like QBert. [...] And his style, in my opinion, is very Filipino. You take an art form, and do something else with it.' Castles en Davidson (2000) benadrukken hierbij dat dit vooral bij latere generaties migranten speelt, omdat zij meer in contact komen met andere culturen. Verhalen die Carlos mij vertelt over zijn feestjes en die van zijn ouders – eerste generatie migranten – komen hiermee overeen. Terwijl op feestjes van zijn ouders namelijk vooral traditionele Filippijnse muziek werd gedraaid, luistert hij met zijn vrienden graag naar Amerikaanse populaire muziek.

Transcultureel bewustzijn wordt ook teruggevonden in de manier waarop mijn informanten een overkoepelende *Asian-American* identiteit ervaren. Hierin zijn culturen vanuit verschillende Aziatische landen verwerkt. Een goed voorbeeld is het *Asian-American* Filmfestival waar Anthem mij over vertelt. Dit is een jaarlijks festival waar verschillende Aziatische films vertoond worden. Vermenging van verschillende Aziatische culturen is goed merkbaar volgens Anthem. *'It's mixed. All Asian identities. Let's look for an example of cool Asian-American art. Do you know Balinese shadow puppetry? Let's watch.'* Wij kijken naar een kort filmpje waarin door middel van schaduwpoppen het verhaal van een jongetje dat een vlieger maakt, wordt verteld. *'So a Filipino group made this, Bindlestiff worked on this,'* vervolgt Anthem zijn verhaal. *'But Shadow puppetry comes from Balinese style, or Indonesian style. This would be an example of mixed culture. It's Asian, it's Filipino, it's Balinese, it's Indonesian. And then the music, of course, is American. [...] It is very hybrid. Because it is not just like one identity anymore, everything is mixed.'* In verschillende kunstvormen en bijvoorbeeld tijdens festivals, komen Aziatische Amerikanen met een verschillende etnische achtergrond – zoals *Filipino-Americans*, *Chinese-Americans* of *Korean-Americans* – samen. Zoals Bhabha (1994) en Chideya (2000) benadrukken, wordt de *Filipino-Americans identity* beïnvloed door de multiculturele Amerikaanse samenleving.

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Conclusie

Onderzoek doen heeft mij veel geleerd en nieuwe inzichten gegeven. Doordat mijn informanten in San Francisco zoveel met mij hebben gedeeld, heb ik sommige theorieën bevestigd zien worden, terwijl andere theorieën niet helemaal overeen kwamen met de ervaringen van *Filipino-Americans* in San Francisco. Door mondialisering is de wereld om ons heen figuurlijk steeds kleiner geworden. Ook in de Verenigde Staten, dat van oorsprong een migratieland is, zijn invloeden van dit proces goed merkbaar. San Francisco sprankelt van diversiteit en hierdoor benadrukken verschillende groepen hun eigen identiteit (Roossens 1989). Identiteit verandert en staat, zoals verschillende theorieën benadrukken, voortdurend in onderhandeling. Uit de gesprekken die ik met mijn informanten heb gehad, is gebleken dat ook *Filipino-Americans* een zoektocht ondernemen naar hun identiteit.

In hoofdstuk één en twee heb ik behandeld hoe het nationale discours invloed heeft gehad op identiteitsbesef van tweede en latere generaties *Filipino-Americans* in San Francisco. Voor mijn informanten betekent de bubbel van San Francisco dat zij minder met racisme en discriminatie te maken hebben dan migranten in andere delen van de Verenigde Staten. Toch blijkt uit hun verhalen wel dat, zoals Castles & Davidson (2000) benadrukken, de ideologie van de *American Dream* niet zo rooskleurig is als deze lijkt. Uitgaande van het idee van de Amerikaanse *melting pot*, beïnvloedt *Anglo conformity* gedachten van Amerikanen. Racisme heeft een lange geschiedenis en dit is, zoals Carlos benadrukte, met veranderingen in wetgeving niet van de ene op de andere dag verdwenen. Er is nog steeds een lijn tussen blanke Amerikanen en *people of colour*, waarbij de laatste groep toch minder kansen heeft. Het gebruik van *hyphenated identities* kan dit onderschrijven. Terwijl Sengupta (2008) benadrukt dat etnische minderheden hun kant van de *hyphen* benadrukken om hun groep sterker te maken zullen *Filipino-Americans* hierdoor namelijk altijd anders blijven dan (blanke) Amerikanen. Uit de praktijk blijkt dat mijn informanten de vraag wie zij zijn niet kunnen beantwoorden met *American*, omdat dan doorgevraagd zal worden wat voor etnische identiteit zij hebben. Mitchell vertelde hierbij dat hij *hyphenated identities* het liefst ziet verdwijnen, omdat deze ten grondslag liggen aan discriminatie en uitsluiting. Toch wordt het standpunt van Sengupta niet helemaal ontkracht. Mitchell en Anthem zeiden namelijk dat de linkerkant van de *hyphen Filipino-Americans* als groep sterker kan maken. Ten eerste kwamen door het ontstaan van *hyphenated identities* in de jaren '80 etnische groepen bij

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

elkaar zodat samen gestreden kon worden tegen ongelijkheid in de Amerikaanse samenleving. Ten tweede kan door het benadrukken van *hyphenated identities* trots voor hun Filippijnse afkomst groeien. Verschillende etnische groepen worden benadrukt, de *melting pot*, waarbij iedereen uiteindelijk tot één groep versmelt is niet het juiste uitgangspunt. Dit is volgens Anthem en Le (2001) de *salad bowl* waarbij verschillende groepen naast elkaar leven, maar geen nieuwe gezamenlijk identiteit krijgen. Groepsidentiteiten worden zo behouden. Etniciteit is een dialectisch proces (Nagel 2003): concepten van zelf en ander staan in onderhandeling met elkaar (Wekker 1998). Hierbij benadrukken etnische groepen, als zij elkaar ontmoeten, hun eigen identiteit sterker (Roossens 1989). In mijn onderzoek kwam dit terug in bijvoorbeeld de PCN, de *Philipino cultural night*, waaraan Olivia en andere studenten meededen om meer te leren over hun Filippijnse afkomst.

Het mag niet vergeten worden dat (etnische) groepen per definitie andere groepen uitsluiten, omdat niet iedereen bij deze groep hoort (Eriksen 2002). Ook in de Verenigde Staten is dit het geval en Espiritu (2003), benadrukt hierbij dat *Filipino-Americans* vaak worden uitgesloten. Dit laatste werd niet door mijn informanten bevestigd, maar zij realiseerden wel dat uitsluiting van etnische minderheden en *Filipino-Americans* bestaat. Zij wijden het vooral aan de bubbel van San Francisco en tolerantie in deze stad, dat zij het gevoel hebben niet gediscrimineerd te worden. Ook drukt Allan mij op het hart dat niet alleen blanke Amerikanen discrimineren of racistisch kunnen zijn. Hij beseftte dit toen hij gediscrimineerd werd door *African-Americans*. Daarnaast is er binnen de eigen Filippijns-Amerikaanse gemeenschap ook uitsluiting. Er is volgens mijn informanten vooral een verschil tussen eerste en latere generaties migranten. Ann en Anthem vertellen mij over FOBs of *fresh of the boat* migranten. Deze groep migranten woont pas net in San Francisco en wordt uitgesloten door eerdere migranten, omdat zij nog niet genoeg zijn aangepast aan de Amerikaanse samenleving. Uitsluiting is geen eenrichtingsweg. *Filipinos* die nog veel waarde hechten aan de Filippijnse cultuur sluiten vaak latere generaties migranten uit, omdat zij volgens hen te Amerikaans worden.

In Hoofdstuk 3 heb ik behandeld hoe mijn informanten verbondenheid met de Filippijns-Amerikaanse gemeenschap en etnische achtergrond voelen. Castles & Davidson (2000) schreven dat *home-building* en *place-making* heel belangrijk zijn in dit proces. Onder andere volgens Castles & Davidson ontstaan in steden etnische wijken, om dit thuisgevoel te creëren. *Home-building* en *place-making* staan met elkaar in verbinding, omdat een bepaalde

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

plaats thuisgevoel versterkt. Mijn onderzoeksgegevens hebben dit tot op zekere hoogte onderbouwd. Filippijns-Amerikaanse organisaties strijden voor een *Filipino town* in SOMA, maar mijn meeste informanten woonden niet in deze (etnische) wijk. Zij gaven zelf aan dat *Filipinos* ambitie hebben hogerop te komen en in betere wijken te gaan wonen. Toch wordt de theorie niet helemaal ontkracht. Omdat veel organisaties gevestigd zijn in SOMA, omdat er bijvoorbeeld een Filippijnse school is en Filippijnse restaurants en winkels zijn, maar vooral, omdat de ouderen uit de gemeenschap in deze wijk wonen, keren *Filipino-Americans* vaak terug naar SOMA. Hierdoor wordt verbondenheid binnen de gemeenschap gecreëerd en voelen *Filipino-Americans* zich thuis in San Francisco. Materiële cultuur en cultureel erfgoed zijn volgens Espiritu (2003) belangrijk in het *home-building* proces, omdat thuisgevoelens niet alleen gecreëerd worden door een fysieke plaats. Zo is voor mijn informanten familie belangrijk, eten zij Filippijns eten en speelt het geloof nog steeds een grote rol. Ann vertelde mij dat verhalen volgens haar heel belangrijk zijn, omdat er zonder verhalen cultuur niet doorgegeven kan worden en er geen gemeenschap is. Pigot & Kalbach (2005) en Lapresta & Huguet (2008) benadrukken hun belang van taal. Taal kan haar communicatieve functie overschrijden als bijvoorbeeld bepaalde culturele gewoontes in de moedertaal worden uitgedrukt. Zo is de maandelijks mis in Tagalog erg belangrijk voor *Filipino-Americans*, omdat dit groepsgevoel versterkt. Toch viel op dat mijn meeste informanten geen Tagalog, maar Engels spraken. De mis in Tagalog heeft dus vooral symbolische waarde. Lapresta & Huguet (2008) beargumenteren daarbij dat migranten zich veel meer verbonden voelen met het land waarvan zij de taal spreken. Deze theorie is bevestigd, omdat mijn meeste informanten aangaven zich vooral Amerikaans te voelen.

Als laatste hoofdstuk, heb ik in hoofdstuk 4 beschreven hoe Filippijns-Amerikaanse identiteit voortdurend in onderhandeling is. Zoals Baumann (1990), Bhabha (1994), Werbner (1997) en anderen onderschrijven, staat geen enkele etnische groep op zichzelf. Etnische identiteiten worden in plurale samenlevingen, zoals de Verenigde Staten, altijd door elkaar beïnvloed. Transculturele processen vinden plaats en (etnische) identiteiten zijn voortdurend aan verandering onderhevig. Dat identiteiten in onderhandeling staan blijkt ook uit veranderingen van de Filippijns-Amerikaanse identiteit. Veel van mijn informanten gaven aan dat zij identiteit op een andere manier beleven en beschrijven dan hun ouders of grootouders. Er is een 'gat' ontstaan tussen verschillende generaties. Dit komt, omdat tweede of latere generatie migranten zijn opgegroeid in de Amerikaanse samenleving en zijn beïnvloed door

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

alles wat deze samenleving hen bracht. Zoals Chideya (2000) en Bhabha (1994) benadrukken zijn zij niet alleen geïnspireerd door Filippijnse en Amerikaanse cultuur, maar ook door andere culturen om hen heen. Anthem vertelde bijvoorbeeld dat Filippijnse kunstenaars meededen aan het *Asian-American* filmfestival; zij zonden een show met Balinese schaduwpoppen in, ondersteund door Amerikaanse muziek. Heel transcultureel volgens hem. Hij noemde dit ook wel de *Filipino-American mixture*, waarbij dus wordt benadrukt dat de Filippijns-Amerikaanse identiteit voortdurend in onderhandeling van andere culturen staat. Filippijns-Amerikaanse identiteit is hybride en sinds de jaren '50 van de vorige eeuw aan constante verandering onderhevig geweest. Als wij in gedachte houden dat mondialisering alles om ons heen blijft veranderen, denk ik dat Filippijns-Amerikaanse identiteit steeds weer anders beleefd zal worden.

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Bibliografie

Baumann, G.

1999 *The Multicultural Riddle : Rethinking National, Ethnic, and Religious Identities*. New York: Routledge.

Bhabha, H.K.

1994 *The Location of Culture*. New York: Routledge.

Castles, C. & Davidson, A.

2000 *Citizenship and Migration: Globalization and the Politics of Belonging*. New York: Routledge.

Chideya, F.

2000 *The Colour of Our Future: Race for the 21st Century*. New York: Quill William Morrow.

Curl, M. & Schneider, J.

2010 'Comparative Integration Context Theory: Participation and Belonging in New Diverse European Cities', *Ethnic and Racial Studies* 33(7): 1249-1268.

Eriksen, T.H.

2002 *Ethnicity and Nationalism: Anthropological Perspectives*. London, Pluto Press.

Espiritu, Y. le

2003 *Home Bound: Filipino American Lives Across Cultures, Communities, and Countries*. Princeton, University Press of California.

I-Fen Cheng, C.

2009 'Identities and Places: On Writing the History of Filipinotown, Los Angeles', *Journal of Asian American Studies* 2009 12(1): 1-33.

Kadianaki, I.

2010 'Commentary: Making Sense of Immigrant Identity Dialogues', *Culture & Psychology* 16: 437-448.

Lapresta, C. & Huguet, A.

2008 'A Model of Relationship between Collective Identity and Language in Pluricultural and Plurilingual Settings: Influence on Intercultural Relations', *International Journal of Intercultural Relations* 32: 260-281.

Nagel, J.

2003 *Race, Ethnicity and Sexuality: Intimate Intersections, Forbidden Frontiers*. Oxford, Oxford University Press.

Prom What Part of San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Pigott, B.S. & Kalbach, M.A.

2005 'Language Effects on Ethnic Identity in Canada', *Canadian Ethnic Studies* 37 (2): 3-18.

Roosens, E.E.

1989 *Creating Ethnicity: The Process of Ethnogenesis (Frontiers of Anthropology Vol. 5)*. Newbury Park, Sage Publications.

Sengupta, A.

2008 'The Hyphenated Identity in Contemporary Multi-ethnic American Drama', *Americana: E-Journal for American Studies in Hungary* 2008 4(1).

Wekker, G.

1998 'Gender, Identiteitsvorming en Multiculturalisme: Notities over de Nederlandse Multiculturele Samenleving', In C. Geuijen (Ed.), *Multiculturalisme. Werken aan Ontwikkelingsvraagstukken* (39-54). Utrecht: Lemma.

Werbner, P. & Modood, T.

1994 *Debating Cultural Hybridity: Multi-Cultural Identities and the Politics of Anti-Racism*. London, Zed Books.

Prom What Part of San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Bijlage 1: Foto's

Foto's uit bijlage 1 verwijderd in verband met capaciteit uploaden van SafeAssignment.

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

Bijlage 2: Reflectie

Met ontzettend veel plezier kijk ik terug naar de afgelopen veldwerkperiode. Ik kan mij 29 januari 2011 nog goed herinneren. Op deze zaterdag liep ik vol spanning en met grootste verwachtingen en dromen en vooral een ontzettend zware backpack op Schiphol door de douane heen. Wat stond mij allemaal te wachten daar aan de andere kant van de wereld?

Voor mijn vertrek heb ik contact opgenomen met verschillende Filippijnse organisatie in San Francisco. Ik hoopte dat zij mij verder konden helpen met mijn onderzoek. Wat ik merkte, is dat één van die organisatie mijn onderzoek een bepaalde richting op wilde duwen. Dit komt, omdat ik hen in mijn eerste mail had gevraagd hoe ik kon bijdragen aan hun doelen, in de hoop dat zij mij wilden helpen. Ondanks dat ik uiteindelijk mijn eigen ideeën heb kunnen uitvoeren, zal ik dit in het vervolg anders aanpakken. Heel goed contact heb ik gehad aan Bindlestiff Studio en hun directeur, Allan. Op dinsdag 1 februari had ik mijn eerste afspraak met hem. Wat nerveus klopte ik op de deur van het kantoor, maar mijn zenuwen verdwenen als sneeuw voor de zon toen Allan de deur opende en mij letterlijk met open armen ontving. Hij vond het geweldig dat een meisje uit Nederland helemaal naar San Francisco reisde om onderzoek naar hen te doen en daarom zou hij alles op alles zetten om mijn onderzoek tot een succes te brengen. Mijn dank aan hem is dan ook nauwelijks onder woorden te brengen. Vanaf dat moment ging het contact leggen mij voor de wind. Allan bleek een belangrijk en gerespecteerd lid van de gemeenschap en alle mensen met wie hij mij in contact bracht wilden maar wat graag meewerken aan mijn onderzoek. Deze mensen vroeg ik opnieuw of zij mensen kenden die wellicht interesse in mijn onderzoek hadden en zo kreeg ik, via de sneeuwbal methode, telkens contact met nieuwe informanten. Door middel van participerende observatie, semigestructureerde en diepte interviews heb ik mijn data verzameld. Ik merkte dat mensen graag hun verhaal kwijt wilden; eindelijk besteedde iemand aandacht aan hun gemeenschap en konden zij hun stem laten horen. Dit bracht een groot voordeel met zich mee: voor ik het wist stond mijn hele week volgepland met afspraken. Dit was geweldig om mijzelf in de gemeenschap kenbaar te maken, maar hierdoor kwam ik tijd te kort om alles tot mij door te laten dringen. Het was een waterval van informatie, die ik moeilijk vond te ordenen. Uiteindelijk besloot ik meer tijd in de plannen om ervaringen, interviews en notities uit te werken en daarna mijn data te analyseren. Op deze manier kon ik nieuwe vragen formuleren voor latere interviews en gesprekken. Mijn doel was met een

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

selectie van mijn informanten minimaal twee interviews te doen. Het eerste interview was open, maar ik hield wel een aantal hoofdvragen aan. Hierbij gaf ik mijn informanten genoeg ruimte voor eigen inbreng. Het tweede interview bestond uit vragen die voortkwamen uit het eerste interview. Ook dit interview had verder een open karakter, zodat mijn informanten konden vertellen wat zij wilden vertellen. Dit is mij erg goed bevallen, omdat ik hierdoor het gevoel heb dat ik al mijn brandende vragen heb kunnen beantwoorden. Een volgend onderzoek zal ik ook zo aanpakken,

Wekker (1989: 42) schrijft dat ‘wat wij denken, zeggen en schrijven altijd gerelateerd is aan posities die wij innemen in de samenleving’ en vanaf leerjaar één krijgen wij op het hart gedrukt dat antropologen zichzelf inzetten als onderzoeksmethode en daarom het onderzoek beïnvloeden. In gedachte moet gehouden worden dat mijn antropologisch onderzoek om deze reden subjectief en gesitueerd is. Tijdens mijn verblijf in San Francisco heb ik dit zeker gemerkt. Zo had ik tijdens informele gesprekken – met name als die over discriminatie en uitsluiting gingen – moeite mijn mening afzijdig te houden. En ondanks dat mijn informanten het met mij eens waren, heb ik later in het onderzoek geprobeerd mijn kritische blik ten opzichte van de Amerikaanse geschiedenis van racisme minder duidelijk aan te geven. Mijn informanten hadden namelijk, terwijl zij ook een kritische houding hadden, stuk voor stuk een grote trots voor Amerika. Ik wilde hun vertrouwen in mij niet schenden en daarom liet ik mij minder uit over zulke uitgesproken onderwerpen. Soms was ik bang bepaalde vragen te stellen of onderwerpen aan te snijden. Zouden zij mij wel antwoord willen geven? Was ik niet veel te jong en onervaren om mij over bepaalde onderwerpen uit te laten? Was het niet te vertrouwelijk? Op andere momenten merkte ik dat ik vragen vroeg die mijn informanten nooit gevraagd zouden hebben. Zo vroeg ik veel over de – voor mij zo speciale – *hyphenated identities* en merkten sommige informanten op dat dit voor hen niet speciaal was. Hun identiteit was altijd al gesplitst voor de *hyphen*. Mijn blanke huidskleur heeft mij soms onzeker gemaakt. Keer op keer werd ik namelijk met mijn neus op de feiten gedrukt: er is nog steeds een rechte lijn tussen blanke Amerikanen en Amerikanen met een donkerdere huidskleur. Dit werd duidelijk ik toen enige blanke meisje naar Wordy Word Wednesday ging, toen Nicole mij vertelde dat zij nooit een blanke man zou trouwen, toen Faith benadrukte dat blanke mensen nog steeds meer kansen hadden en toen Allan mij vertelde dat – als hij mij niet kende – ik net zo goed door kon gaan voor de rijke blanke cheerleadersdochter uit Walnut Creek. Wat was ik vaak blij dat zij mij de kans hebben

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

gegeven mij te leren kennen. Zodat zij wisten dat ik niet dat rijke meisje uit Walnut Creek was, dat ik niet Amerikaans maar Europees was. Ik ben ervan overtuigd dat dit een groot verschil heeft gemaakt in mijn onderzoek. Ik was anders, niet het blanke discriminerende Amerikaanse meisje, maar een oprechte studente uit Europa. Was ik Amerikaans geweest, dan hadden zij mij nooit vertrouwd en had ik mijn onderzoek niet kunnen uitvoeren. Dus ja: gelukkig ben ik Nederlands of Europees zoals mijn informanten zeiden. Dus ja: het valt niet te ontkennen dat ik als persoon mijn onderzoek heb beïnvloedt.

In conclusie kan stellen dat mijn figuurlijke rugtas die ik op 2 april mee terug door de douane nam, veel zwaarder was dan de backpack waarmee ik op 29 januari mijn reis begon. Ik had nooit verwacht dat ik zoveel mooie ervaringen op zou doen tijdens mijn verblijf in San Francisco. Ik heb ontzettend veel geleerd en ik zal deze ervaringen en kennis meedragen tijdens de rest van mijn leven. Achteraf weet ik dat het een hele goede beslissing was mijn onderzoek naar tweede en latere generaties *Filipino-Americans* in San Francisco te doen. Ik zal mijn vrienden daar nooit vergeten en misschien hebben ze gelijk... Misschien klopt het liedje van Tony Bennett en kan je San Francisco niet verlaten zonder daar een deel van je hart achter te laten.

Tijdens een rondleiding over de Filippijns-Amerikaanse gemeenschap in SOMA.

Bijlage 3: Summary in English

This thesis tells the story of Filipino-American identities in San Francisco. Focussing on second and subsequent generations Filipino-Americans, I did qualitative field research within the community in San Francisco from January 29th until April 2nd.

My research question was: How is Filipino-American identity of second and subsequent generations immigrants formed, considering that they create feelings of belonging with both Filipino culture and the American society?

To understand more about processes of identity formation in the US, it is important to know more about the country's context. The US has always been a country of immigrants and globalisation made the American society even more diverse. The country has an explicit national discourse and it is out of question that the national history of racism and discrimination has influenced immigrant's places in society. Ideologically, all American immigrants should Americanize in one melting pot wherein different cultures will meet, influence each other and form a new American identity (Le 2001). Reality shows us a different story. Americanization was based on Anglo conformity, American identity was a white identity. White-Americans have had privileges (Nagel 2003). They were seen as the true Americans, excluding people of colour. My informants told me that they don't have to deal with racism and discrimination in San Francisco, because tolerance is very high in the city. However, they realize that this is very special: although discriminatory laws are gone, there are still a lot of American people who are racist. Like Carlos told me: legislation doesn't change people's attitudes from one day to the other. White-Americans use their dominance in society to exclude the other group: people of colour. Nicole, Faith and other informants have confirmed this.

US's hyphenated identities also influenced the place people have in society. Ethnicity is a social construction: to define who they are, people use others around them (Wekker 1998). If societies are more diverse, ethnic identities will be highlighted more (Roossens 1989). Hereby, ethnic identity comes into being in some areas of tension. According to Wekker (1998: 41) the most important one is the one between achieved and ascribed identity. Who people think they are and how other people divine them. Mitchel argues that, because of

Prom What Part of San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

---

hyphenated identities, people of colour will always be ascribed as the ethnic other. Like others, he said that Filipino-Americans can never be just American. Because of the use of hyphenated identities they will always be Filipino-American, the other group. However, the use of hyphenated identities can also be positive. Like Sengupta (2008) underpins, hyphenated identities give ethnic groups more power. Anthem told me that, since the creation of hyphenated identities, Filipino-Americans were allowed to hold on to their Filipino background. This gave them empowerment in the American society, because they could fight against American racism as a group. Mitchel emphasised it could be positive to. By giving more attention to the Filipino part of their identity, Filipino-Americans realized who they are and could be proud of their Filipino ancestors.

A lot of academics, like Castles & Davidson (2000), write that migrant ethnic groups can only really belong if they have a home and place to feel safe in the new society. Home isn't only a physical place, but also an imagined home. Homemaking is especially important for immigrants: they left their own home and need to find a new one in another country (Espiritu 2003). Hereby, Eriksen (2002: 9) argues that 'people tend to retain their ethnic identity [and] try to maintain their old kinship in an new urban context.' Ethnic towns develop in certain neighbourhoods where a lot of the group members will live and group activities will take place. The SOMA neighbourhood in San Francisco should be recognized as an (ethnic) Filipino town in San Francisco according to a lot of Filipino-American organizations in the city. However, a lot of young Filipino-Americans doesn't live in SOMA. Allan explained this when he told me that Filipino-Americans have a lot of ambitions. Their dream is to raise their children in better parts of the city and that is exactly what they do. This doesn't mean that SOMA hasn't got any meaning as ethnic town. The symbolic value is very high and people always go back to SOMA because their parents live there, the school and organizations are situated there and activities for the community are organized there. In this way, the neighbourhood hasn't lost its function and is still connection the Filipino-American community in the Bay Area.

Material culture and symbols are also important to created feelings of belonging in new societies (Espiritu 2003). Language is very important, because it is in direct connection with ethnic identities (Pigott & Kalbach 2005) and words can become of symbolic value (Lapresta & Huguet 2009). In my research, this was emphasized by the fact that within the most important forms of material culture and cultural symbols – food, Catholicism and family

Prom What Part op San Francisco are You?

Een studie naar etnische identiteitsvorming van Filipino-Americans in San Francisco

Naomi Kal, 3264513

– a lot of Tagalog words were used. However, most of my informants didn't spoke any Tagalog. Lapresta & Huguet (2009) argue that – if this is the case – immigrants feel less connected with their country of origin and more connected with their country of destination. I would argue that this is true for second and subsequent Filipino-Americans in San Francisco. Like Nicole, a lot of informants told me that they felt more connected with American society. Allan even told me that he named himself American-Filipino instead of Filipino-American to emphasize his American identity. Because of this, the gap between older and younger Filipino-Americans is growing. Attitudes and identities of second and subsequent generations are changing. Like Bhabha (1994) and Eriksen (2002) argue, also Filipino-American identity is hybrid and always changing. It is a social construction which is influenced by (1) Filipino culture, (2) American society and (3) other immigrant cultures in San Francisco.